

Warszawa, dnia 19 sierpnia 2008 roku

L.dz. 2257/2008

Pan Szyg. J. Carbe

25.08

Szanowny Pan
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Bogdan Zdrojewski
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

[Handwritten signature]

*kg poprzednika
mgr P. Yajczak
26.08.08
[Signature]*

Szanowny Panie Ministrze,

Przedstawiony Stowarzyszeniu Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (powoływanej dalej jako PrAut) i niektórych innych ustaw nasuwa, zdaniem Stowarzyszenia, szereg zastrzeżeń.

1. Organizacja uprawniona do „poboru”

Zgodnie z brzmieniem projektowanego art. 107¹ PrAut Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (dalej „Minister”) wskazuje, w drodze rozporządzenia, organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną do „poboru” wynagrodzeń określonych w zatwierdzonych tabelach wynagrodzeń na polu eksploatacji publicznie odtwarzania utworów i przedmiotów praw pokrewnych za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza oraz nadawanych w programach radiowych lub telewizyjnych. Takie sformułowanie znacząco zmienia rolę i pozycję organizacji właściwej (dotychczas organizację właściwą wskazywała Komisja Prawa Autorskiego, a dzięki temu wskazaniu organizacja ta posiadała tytuł do wykonywania zbiorowego zarządu prawami do konkretnego utworu czy też artystycznego wykonania). Według założeń projektu organizacja zbiorowego zarządzania wskazana przez Ministra uzyskuje rolę czysto administracyjną i fiskalną. Podkreślenia wymaga, iż organizacja ta pobierałaby wynagrodzenia określone w tabelach wynagrodzeń. Oznacza to, iż w zakresie pól wskazanych powyżej, do czasu wskazania przez Ministra organizacji i zatwierdzenia tabel wynagrodzeń, pobór tych wynagrodzeń będzie sparaliżowany. Co za tym idzie niemożliwe będzie sprawowanie zbiorowego zarządu.

Dodać również należy, iż wybór Ministra byłby czysto dyskrejonalny. W szczególności Minister nie ma obowiązku dokonywania żadnych konsultacji z organizacjami zbiorowego zarządzania.

Wskazując organizację uprawnioną do poboru Minister wskazuje również maksymalną wysokość kosztów inkasa i repartycji, jakie ta wskazana, uprawniona organizacja będzie mogła potrącić z inkasowanych kwot. Do powyższego uprawnienia również należy odnieść się krytycznie. Negatywna ocena tego postanowienia spowodowana jest faktem, iż ustalając tę maksymalną wysokość Minister ma brać pod uwagę wyłącznie konieczność zapewnienia efektywnego poboru wynagrodzeń i ich wypłaty uprawnionym oraz rzeczywiste koszty inkasa i repartycji wynagrodzeń. Jest to zakreślone zbyt wąsko. Pamiętać bowiem należy, iż organizacja zbiorowego zarządzania ponosi również inne, związane z celami statutowymi, koszty, między innymi koszty płynące z dochodzenia roszczeń, kontroli, ochrony praw. Kosztów tych nie można pomijać.

2. Powoływanie i funkcjonowanie Komisji Prawa Autorskiego

Daleko posunięte zastrzeżenia budzi zapisany w nowelizacji model powoływania i funkcjonowania Komisji Prawa Autorskiego.

Przedstawiona nowelizacja ustanawia Komisję Prawa Autorskiego w diametralnie odmiennej, niż dotychczas, pozycji. Komisja ma w ujęciu projektu pozycję organu rozstrzygającego, sądowiczego. Zmiana ta pociąga za sobą szereg konsekwencji. W każdym razie Komisja przestaje być organem mającym na celu koncyliacyjne rozwiązanie sprawy przez co narażone na uszczerbek są interesy i prawa twórców oraz artystów.

Według **art. 110² PrAut** Komisja składa się z trzydziestu arbitrów powoływanych w odpowiedniej proporcji spośród kandydatów, o których mowa w ust. 2, tj. kandydatów przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów oraz podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych.

Postanowienie to stoi w jawnej sprzeczności z zawartą w nowo zapisanym **art. 110¹ ust. 3 PrAut** stanowiącym, iż, o ile przepisy rozdziału 12¹ nie stanowią inaczej, do postępowań przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. W tym kontekście owa „odpowiedniość” stosowania przepisów o postępowaniu cywilnym sprowadza się wprost do ich odmiennego interpretowania czy nawet pomijania podstawowych instytucji proceduralnych. Powyższe odnosi się w szczególności do konieczności wyłączenia z zastosowania postanowień Kpc odnoszących się do instytucji wyłączenia sędziego. Warto zwrócić uwagę w szczególności na tę instytucję, gdyż ona, w świetle proceduralnym, zapewnić ma rzetelność oraz ważność postępowania (a contrario art. 379 pkt. 4 Kpc). Wydaje się, iż w miejscu tym należy przytoczyć zasadę Kpc, która stanowi, iż (art. 48 Kpc i nast.) sędzia (w przypadku proponowanej nowelizacji, odpowiednio arbiter) jest wyłączony z mocy samej ustawy między innymi w przypadkach, gdy: pkt 1 art. 48 Kpc - w sprawach, w których pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki; pkt 4 art. 48 Kpc - w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron. Równocześnie w art. 49 Kpc stanowi, iż niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48 Kpc, sąd wyłącza sędziego (odpowiednio arbitra) na jego żądanie lub na wniosek strony (odpowiednio uczestnika postępowania), jeżeli między nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywoływać wątpliwości co do bezstronności sędziego (odpowiednio arbitra).

Powstaje pytanie, jakie zastosowanie ma ta fundamentalna zasada postępowania głosząca brak związku sądu (odpowiednio: arbitra Komisji Prawa Autorskiego) z którąkolwiek ze stron, uczestników postępowania z regułą wypływającą z planowanego **art. 110² ust. 2 PrAut**. Z zestawienia tych dwóch przepisów widać jasno sprzeczność, która nie daje się zaakceptować.

W związku z powoływaniem członków Komisji pozostaje zagadnienie powoływania przewodniczącego Komisji oraz jego zastępcy. W odniesieniu do proponowanego **art. 110³ ust. 1 PrAut** zastrzeżenia podnieść można do metody wyboru przewodniczącego Komisji, a pośrednio również do sposobu wyboru jego zastępcy. Zastanović się bowiem należy, czy wymagania dotyczące quorum (wybór przewodniczącego Komisji dokonywany jest większością 2/3 głosów w obecności co najmniej 2/3 liczby arbitrów Komisji) nie będą przyczyną arbitralnego wyznaczania przewodniczącego Komisji na mocy decyzji Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, bowiem w przypadku niedokonania wyboru przewodniczącego na posiedzeniu Komisji, w terminie 14 dni, przewodniczącego powołuje Minister.

Odnosząc się do pozycji przewodniczącego Komisji oraz jego zastępcy za niezrozumiałą należy uznać fakt, iż, zgodnie z planowaną treścią **art. 110³ ust. 5 PrAut**, Przewodniczący Komisji oraz jego zastępca nie mogą być członkami zespołów orzekających Komisji.

3. Mandat arbitra Komisji Prawa Autorskiego

Pomimo pozytywnej oceny **ust. 4** proponowanego **art. 110² PrAut**, stanowiącego, iż mandat arbitra Komisji trwa 3 lata, a członkowie zespołu orzekającego zachowują mandat do czasu wydania przez zespół orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, wskazać należy, iż zawarte w nim postanowienie pozostaje w sprzeczności w **art. 110² ust. 1 PrAut**. Zdaniem Stowarzyszenia zachodzi sprzeczność pomiędzy tą zasadą a zasadą, zgodnie z którą Komisja składa się z trzydziestu arbitrów powoływanych w odpowiedniej proporcji spośród kandydatów, o których mowa w **ust. 2 art. 110² PrAut**.

4. Problem niezależności arbitrów Komisji Prawa Autorskiego

Według **art. 110² ust. 3 PrAut** arbiter w wykonywaniu swych funkcji jest niezależny. W związku z odsyłaniem przez proponowane zmiany PrAut do zasad procesu cywilnego dodać do powyższego należy także bezstronność. Powyższe określenia są zadziwiające w kontekście **ust. 2** tego artykułu, który wskazuje, iż kandydatów na arbitrów Komisji przedstawiają organizacje zbiorowego zarządzania, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów oraz podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Zdaje się, iż owe wskazywanie kandydatów na arbitrów niweczy zasady jakim hołduje proces cywilny, a do których odsyła nowelizacja.

5. Postępowanie przed Komisją Prawa Autorskiego a postępowanie cywilne

Z przedstawionego Stowarzyszeniu projektu zmian wynika, iż celem nowelizacji jest postawienie Komisji Prawa Autorskiego w pozycji organu sądowego. Propozycję tę ocenić należy negatywnie. Planowana treść **art. 110¹ ust. 3 PrAut** stanowi, iż o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do postępowań przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (Kpc) o postępowaniu

nieprocesowym. W miejscu tym pojawia się więc pytanie: czyżby odsyłano do Kpc wyłączając zastosowanie zasad ogólnych? Taką metodę uznać należy za niedopuszczalną.

Wskazać bowiem należy, iż postępowanie nieprocesowe nie jest odrębną procedurą, która samodzielnie może zostać wykorzystana. Postępowanie nieprocesowe, jako część regulacji kodeksowej, rozpatrywane musi być w świetle całości przepisów zawartych w Kpc.

Odwołanie do odpowiedniego stosowania przepisów Kpc o postępowaniu nieprocesowym uzupełnione postanowieniami zawartymi w projekcie prowadzi do zbyt wielu i zbyt daleko idących odstępstw, negujących wręcz podstawowe instytucje i zasady postępowania cywilnego. Wskazać należy, iż postępowanie nieprocesowe uregulowane w ramach Kpc nie jest osadzone w próżni. Przeciwnie, według zasad ogólnych (art. 13 Kpc) sprawy rozpoznawane są według przepisów o postępowaniu nieprocesowym jedynie w sytuacjach ustawowo określonych, jednakże nawet i w tym przypadku zastosowanie, odpowiednio, znajdują przepisy o procesie. Wśród przepisów mających zastosowanie w przypadku sprawy rozpoznawanej w postępowaniu nieprocesowym oczywiście znajdują zastosowanie, między innymi, przepisy odnoszące się do: wyłączenia sędziego, zasady zakazującej orzekanie ponad żądanie (art. 321 Kpc), regulacje dotyczące wymagań formalnych pism procesowych i ich opłacania (w szczególności art. 126 i nast., w tym art. 130 Kpc), zasady dotyczące orzekania.

W świetle powyższego szczególnie krytycznie należy się również odnieść do treści planowanego **art. 110⁴ ust. 2 PrAut**. Nie jest zrozumiała relacja tego przepisu, stanowiącego, iż Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady działania Komisji, uwzględniając konieczność zapewnienia szybkości postępowania i przejrzystości stosowanych procedur, do zamierzonej treści **art. 110² ust. 3 PrAut**, który stanowi, iż, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do postępowań przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

Nie jest w szczególności jasne jakie kompetencje przyznane zostały Ministrowi. Nie zostały bowiem określone granice, w jakich Minister może dokonywać odstępstw od zasad przewidzianych w Kpc.

Proponowanemu **art. 110⁴ ust. 2 PrAut** postawić trzeba jeszcze jeden poważny zarzut. Proponowana treść zawartej w nim regulacji narusza podstawowe zasady legislacyjne, stanowiące, iż delegacja uprawnień prawodawczych wymaga dokładnego zakreślenia ram przedmiotowych, których to uprawnienie dotyczy. Tymczasem treść **art. 110⁴ ust. 2 PrAut** wskazuje, iż Minister, w sposób dowolny może ustanawiać prawo, nawet modyfikujące zasady kodeksowe. Stan taki jest nie do przyjęcia.

Analiza przedstawionego projektu nowelizacji zmusza do postawienia pytania - jakie rzeczywiście elementy, instytucje Kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności postępowania nieprocesowego, znajdują zastosowanie?

W związku z powyższym pytaniem powstaje również wątpliwość co do celowości odsyłania przez nowelizację do norm procedury cywilnej.

6. Orzeczenia Komisji Prawa Autorskiego

Według **art. 110⁷ PrAut** orzeczenia zespołu orzekającego Komisji Prawa Autorskiego zapadają większością głosów, przy obecności co najmniej 2/3 liczby członków zespołu orzekającego. Postanowienie to nasuwa wątpliwości co do wymaganego quorum. Wprowadzenie powołanej regulacji prowadzi do dalekich odstępstw od zasad procedury cywilnej. Zasady postępowania cywilnego nie dopuszczają możliwości orzekaniu podczas nieobecności któregokolwiek z sędziów. Orzeczenie takie nie mogłoby się ostać, a postępowanie zostałoby uznane za nieważne, ze względu na treść art. 379 pkt. 4 Kpc, który stanowi, iż nieważność postępowania zachodzi jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznawaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy.

Ust. 2 art. 110⁷ PrAut stanowi, iż orzeczenie zespołu orzekającego powinno zawierać: datę wydania, skład zespołu orzekającego, oznaczenie stron i przedmiotu rozstrzygnięcia, treść rozstrzygnięcia oraz jego uzasadnienie. Nie w pełni odpowiada to art. 325 Kpc, który uznać należy za wzorcowy. Należy pamiętać, iż sentencja wyroku powinna zawierać: wymienienie sądu, sędziów, protokolanta oraz prokuratora, jeżeli brał udział w sprawie, datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku, wymienienie stron i oznaczenia przedmiotu sprawy oraz rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. Sentencję wyroku, zgodnie z art. 324 § 2 Kpc, podpisuje cały skład sądu. Celowe jest także, przewidziane w **ust. 2 art. 110⁷ PrAut**, obligatoryjne uzasadnienie.

7. Tabele wynagrodzeń

Zdaniem Stowarzyszenia niecelowe i niepotrzebne jest wprowadzanie obowiązku zatwierdzania tabel wynagrodzeń. W szczególności niewłaściwe jest wskazywanie (wydaje się, iż przypadkowo określonych) pól eksploatacji, w których tabele są obligatoryjne. Zdaniem Stowarzyszenia, na podstawie dotychczasowej praktyki, stwierdzić można, iż efektywna i prawidłowa jest sytuacja, gdy posiadanie tabel wynagrodzeń nie jest ustawowym obowiązkiem, a wynika z zasady należytego wykonywania zbiorowego zarządu. Dotychczasowa regulacja, w myśl której z posiadaniem tabel wiążą się określone skutki prawne i „przywileje” jest oceniana przez Stowarzyszenie jako pożądana i wystarczająca. Dodatkowo podkreślić należy, iż w interesie każdej organizacji zbiorowego zarządzania jest niezbędne posiadanie tabel wynagrodzeń, gdyż są one gwarantami prawidłowego i efektywnego wykonywania przez organizację zbiorowego zarządu. Omawiając problematykę tabel wynagrodzeń wskazać należy, iż ich skonstruowanie jest przedsięwzięciem pracochłonnym, a co za tym idzie często długim. Ważne jest także podkreślenie, że z praktyki stosowania tabel niejednokrotnie wynika potrzeba ich korekty lub całościowej zmiany. Zmiany wynikać mogą przede wszystkim ze zmieniającej się struktury rynku, rozwoju nowych technologii, ale także z nawarstwiania się doświadczeń.

8. Zatwierdzanie tabel wynagrodzeń

Zgodnie z proponowaną treścią **art. 110⁸ PrAut** zmniejszona ma zostać liczebność składu orzekającego Komisji Prawa Autorskiego. Według projektu zatwierdzenie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych rozpatrywać ma zespół orzekający Komisji w składzie pięcioposobowym, jednakże w świetle nowego **art. 110⁷ PrAut**, orzeczenia zapadają przy obecności co najmniej trzech członków. W związku z powyższym warto postawić pytanie czy nie należałoby wprowadzić sztywnych określeń odnoszących się do quorum.

Zastrzeżenia budzi **ust. 5** proponowanego **art. 110⁸ PrAut**, stanowiący, iż postępowania w sprawie o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń na określonym polu eksploatacji toczą się przed tym samym zespołem orzekającym. Powołane postanowienie nie jest jasne i wprowadza daleko idące modyfikacje w zakresie zasad proceduralnych. W szczególności nie jest wyjaśnione, czy postępowania dotyczące jednego pola eksploatacji powinny być połączone do wspólnego rozpoznawania, czy też oddzielnie powinny być rozpoznawane, jednak przez ten sam skład.

Negatywnie należy się również odnieść do postanowień zawartych w zamierzonym **art. 110⁹ PrAut**. Dotychczas Komisja miała jedynie możliwość zatwierdzenia przedłożonych do zatwierdzenia przez organizację zbiorowego zarządzania tabel, lub też mogła tego zatwierdzenia odmówić. Z projektu nowelizacji wynika, iż Komisja Prawa Autorskiego przedłożone jej tabele może modyfikować. Prowadzi to do pozbawienia wnioskującej organizacji zbiorowego zarządzania wpływu na treść tabeli. Tabele organizacji zbiorowego zarządzania zostają jej nadane, a samo przedstawienie tabeli do zatwierdzenia staje się czystą formalnością.

Taką sytuację należy ocenić jako pozbawienie podmiotów uprawnionych z tytułu praw autorskich lub praw pokrewnych prawa do wynagrodzenia. Pozbawienie to prowadzi do naruszenia zasad nie tylko prawa autorskiego i cywilnego, ale także konstytucyjnego.

Art. 110⁹ ust. 2 PrAut nakłada obligatoryjność przedłożenia Komisji do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń w szczególnych, ustawowo określonych przypadkach. Postanowienie to jest niejasne.

Stowarzyszenie pragnie, w szczególności zwrócić uwagę na **art. 110⁹ ust. 5 PrAut** stanowiący, iż organizacja zbiorowego zarządzania ma obowiązek przedstawić niższe stawki wynagrodzeń obowiązujące instytucje kultury i oświatowe korzystające z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, w zakresie prowadzonej przez nie działalności statutowej, jeżeli to korzystanie nie łączy się z osiąganiem korzyści majątkowych. Pomimo szczytnych założeń przytoczonej regulacji, jest ona sformułowana niejasno oraz w sposób niepełny. Nie wiadomo bowiem jakie są kryteria i granice tych obniżek. Osobnym zagadnieniem jest nieostrość zawartych w projekcie sformułowań (instytucje kultury i oświatowe).

W świetle tego, iż organizacja jedynie przedstawia tabele do zatwierdzenia i nie ma dalszego realnego wpływu na tabele, które zostaną zatwierdzone przez Komisję Prawa Autorskiego, może mieć miejsce sytuacja, w której Komisja samodzielnie dokona takich obniżek i to tak, że będą one wręcz podważały prawo twórcy do należnego mu wynagrodzenia.

Szczególnie negatywnie Stowarzyszenie nasze odnosi się do zaproponowanej treści **art. 110¹⁰ ust. 1 PrAut**, stanowiącej, iż zespół orzekający wydając orzeczenie zatwierdza, odmawia zatwierdzenia albo zmienia tabele wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, biorąc pod uwagę w szczególności kryteria określone w art. 110, zebrany w sprawie materiał dowodowy, stanowiska stron postępowania oraz uzasadniony interes społeczny. Wskazać należy, iż możliwość zmiany przez Komisję przedłożonych tabel wynagrodzeń sprawia, iż Komisja uzyskuje funkcję rozstrzygającą, wykraczającą poza ramy określone nawet dla sądu powszechnego (w postępowaniu cywilnym, zgodnie z art. 321 Kpc, sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie, a co za tym idzie może jedynie przychylić się do stanowiska powoda/wnioskodawcy, czy też odmówić zasadności tego stanowiska).

Niedopuszczalne jest pozbawienie wnioskodawcy wpływu na postępowanie, a co za tym idzie, niemożliwość wpływania na kształt rozstrzygnięcia. Skutki takiej regulacji są zresztą o wiele dalej idące. Pozbawiają one organizację zbiorowego zarządzania statusu reprezentanta podmiotów uprawnionych z tytułu praw autorskich i pokrewnych i stawiają ją w pozycji podmiotu dokonującego wyłącznie inkasa narzuconych z góry stawek.

Nie do przyjęcia jest również **ust. 2** proponowanego **art. 110¹⁰ PrAut** stanowiący, iż zatwierdzone tabele wynagrodzeń określają stałe stawki wynagrodzeń. Niemożliwość zaaprobowania tego postanowienia wynika między innymi z jego niejasności. Nie wiadomo co oznacza „stałość” stawek.

9. Przekazanie do sądu sprawy o zatwierdzenie tabeli

Zgodnie z treścią proponowanego **art. 110¹¹ ust. 1 PrAut** strona niezadowolona z orzeczenia Komisji, wydanego na podstawie **art. 110¹⁰ PrAut** **ust. 1** może w terminie 14 dni od doręczenia orzeczenia złożyć wnioski o „przekazanie” sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu. Powyżej przytoczone sformułowanie projektu nie jest jasne. Nie jest bowiem zrozumiałe, co oznacza użyte pojęcie „wniosek o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu”. Nie przesądzo, czy oznacza to, iż postępowanie przed sądem powszechnym jest postępowaniem apelacyjnym (zwracając uwagę jest użycie w **art. 110¹¹ ust. 1 PrAut** pojęcia „strona niezadowolona z orzeczenia” – czy oznacza to, iż rozstrzygnięcie Komisji jest równoznaczne z wydaniem przez sąd powszechny orzeczenia)? Czy też może sąd powszechny rozpoznaje sprawę „od początku” według przepisów o postępowaniu przed pierwszą instancją? W tej sytuacji dodatkowo rodzi się pytanie, co dzieje się z dotychczas wydanym orzeczeniem. Upada? Jest traktowane jak gdyby sprawa uprzednio nie zaistniała? Zostaje z mocy prawa uchylone ze względu na wniesienie wniosku o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu? Nie uzyskuje cech ostateczności lub prawomocności?

Możliwa jest interpretacja, iż ze względu na odesłanie do stosowania przepisów o postępowaniu nieprocesowym, w przypadku postępowaniu przed Komisją Prawa Autorskiego, postępowanie przed Komisją ma walor sądowego postępowania pierwszoinstancyjnego. Przyjmując rozwiązanie, iż wnioski o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu, jest apelacją powstaje wątpliwość co do możliwości wypełnienia przesłanek formalnych stawianych apelacji jako pismu procesowemu. Powstaje bowiem pytanie o możliwość sformułowania zarzutów, jak i wniosków apelacyjnych. Kodeksowi postępowania cywilnego nie jest bowiem znana podstawa odwoławcza w postaci „niezadowolenia z orzeczenia”.

Zestawienie brzmienia **art. 110¹¹ PrAut** z treścią **art. 110¹⁴ PrAut** skłania do przyjęcia, iż pierwszy ze wspomnianych artykułów nie traktuje wniosku o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu, jako apelacji. W przeciwieństwie bowiem do proponowanej treści **art. 110¹⁴ ust. 4 PrAut** nie mówi on wprost o odwołaniu i zastosowaniu przepisów Kpc o apelacji. Brak analogicznego określenia w **art. 110¹¹ PrAut** (zakładając racjonalność ustawodawcy i staranność legislacyjną) wskazuje na przyjęcie stanowiska, iż sprawa oparta o wnioski z **art. 110¹¹ PrAut** jest rozpatrywana jako tocząca się w pierwszej instancji. Z tym wiążą się jednak wątpliwości, o których mowa powyżej.

Zgodnie z proponowaną treścią art. 694¹² Kpc sąd wydając postanowienie w sprawach, o których mowa w art. 110¹¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, utrzymuje w mocy orzeczenie zespołu orzekającego Komisji albo uchyla je w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy. Oznacza to, że sąd nie jest związany treścią wniosku o zatwierdzenie tabeli i może ją swobodnie ukształtować.

10. Zmiana zatwierdzonych tabel

Zasada zawarta w planowanym art. 110¹² PrAut stanowiąca, iż w przypadku istotnej zmiany okoliczności stanowiących podstawę orzeczenia w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, każdy kto ma interes prawny może złożyć wniosek o zmianę zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń nie odpowiada realiom zbiorowego zarządu. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż cechą tabel wynagrodzeń jest to, iż odpowiadają one realiom rynku – możliwościom technicznym i faktycznym korzystania z określonych dóbr. Tabele muszą również podlegać weryfikacji ze względu na wnioski płynące z ich stosowania. Jak już wskazywano, stworzenie tabel wynagrodzeń jest czynnością skomplikowaną. Twórcy tabel muszą rozważyć wiele złożonych i trudnych elementów, zbadać szereg zależności, które niekiedy bywają zmienne. Ograniczenie możliwości zmiany tabeli jedynie do przypadku istotnej zmiany okoliczności jest wielce niekorzystne dla wykonywania zbiorowego zarządu, a co za tym idzie godzić może w interesy i prawa twórców i artystów. Dodatkowo podkreślić należy, iż zbyt szeroko określono katalog podmiotów mogących wystąpić ze stosownym wnioskiem.

11. Zastosowanie stawek niewynikających z tabel

Zgodnie z propozycją zawartą w art. 110¹³ PrAut zastosowanie stawki innej niż wynikająca z zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń może nastąpić wyłącznie na podstawie umowy zbiorowej zawartej między organizacją zbiorowego zarządzania i organizacją zrzeszającą użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Postanowienie to jest nie do zaakceptowania. W pierwszej kolejności za niedopuszczalne uznać należy naruszenie fundamentalnej zasady równego traktowania. W kolejności drugiej wskazać należy, iż postanowienie zawarte w przytoczonym artykule otwiera, dla organizacji zrzeszających użytkowników, często silnych na rynku, wręcz na nim dominujących, możliwość wymuszania niższych stawek. Zapis ten znacząco umacnia pozycje podmiotów gospodarczych, a zarazem prowadzi do naruszenia praw twórców i artystów.

12. Opłaty za rozpoznawanie spraw przez Komisję Prawa Autorskiego

Zgodnie z planowaną treścią art. 110⁶ PrAut rozpoznawanie spraw należących do właściwości Komisji podlega opłatom, które powinny być wniesione wraz z wnioskiem o ich rozpoznanie, w wysokości określonej przez ten artykuł. Co do zasady postanowienia zawarte w ust. 1 powołanego art. 110⁶ PrAut nie nasuwają wątpliwości. Powstaje jedynie konieczność postawienia pytania jaka opłata jest należna w przypadku wniosków połączonych.

Odrębnie rysuje się jednakże stanowisko Stowarzyszenia, co do treści ust. 2 art. 110⁶ PrAut, stanowiącego, iż w wypadku niewniesienia opłat, o których mowa w ust. 1, przewodniczący Komisji wzywa do ich uiszczenia w terminie tygodnia, a po bezskutecznym upływie tego terminu wnioski pozostawia się bez biegu. Powstaje pytanie o celowość tego zapisu. Pytanie to stawiane jest ze względu na swoiste zdublowanie przepisów Kpc. Wspomnieć należy, iż

Kpc, do którego projekt nowelizacji odpowiednio się odwołuje, reguluje kwestię, w szczególności skutki, niewniesienia stosownej opłaty. Kpc, w art. 126² § 1, stanowi, iż sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata. Natomiast art. 130 § 1 Kpc stwierdza, iż jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym. § 2 art. 130 Kpc ustanawia zasadę, iż po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca pismo stronie. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu, a zgodnie z § 3 art. 130 Kpc, pismo poprawione lub uzupełnione w terminie wywołuje skutki od chwili jego wniesienia.

13. Przepisy przejściowe ustawy nowelizacyjnej

Co do zasady zawarte w art. 4 projektowanej nowelizacji przepisy przejściowe nie nasuwają uwag. Jedynie ust. 7 art. 4 wymaga uwagi krytycznej. Wskazać bowiem należy, iż reguła stanowiąca, że tabele wynagrodzeń zatwierdzone na podstawie dotychczasowych przepisów tracą moc z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzić może do powstania luki w sytuacji niezatwierdzenia jeszcze, według nowych zasad, nowych tabel.

Konkludując Stowarzyszenie uważa, że projekt wymaga dalszej pracy nad jego treścią, wynikiem której powinny być jego zasadnicze zmiany. Stowarzyszenie deklaruje gotowość udziału w tych pracach.

Z wyrazami poważania,

Z up. Zarządu SAWP

*Urszula Kezik
Dyrektor Biura SAWP*

SP. WPA.024/379/08/PY

ZAIKS

Stowarzyszenie Autorów ZAIKS

DYREKCJA GENERALNA

ul. Hipoteczna 2

00-092 Warszawa

skr. poczt. P-16 00-950 Warszawa

tel. (0-22) 827 60 61-9 centr.

fax (0-22) 828 92 04

e-mail: sekretariat@zaiks.org.pl

Szanowny Pan

Bogdan Zdrojewski

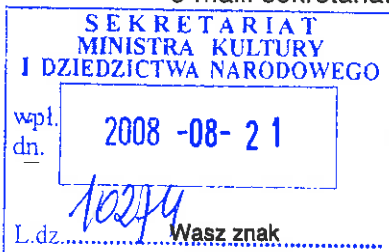
Minister Kultury

i Dziedzictwa Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

Warszawa

*Pan dyj J. Gubie
21.08*

*ing. poprzednika
m. P. Jorionab
21.08.08
Y
Xmij*

Nasz znak DG/ *MS4* /08

Data dnia 21.08.2008 r.

Szanowny Panie Ministrze,

Stowarzyszenie nasze zapoznało się z przesłanym nam, celem zajęcia stanowiska, projektem ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw, datowanym z dnia 25 lipca 2008 roku.

Projekt ten podejmuje niezwykle trudne zagadnienia zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. Zakres projektowanej nowelizacji jest bardzo szeroki i dotyka materii o daleko idących konsekwencjach dla sytuacji twórców w Polsce. Rozumiemy wolę Pana Ministra przecięcia wszystkich dotychczasowych sporów i sprzeczności interesów, a także usunięcia skutków błędów w dotychczasowej polityce zezwoleń na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i pokrewnymi, niewydolności Komisji Prawa Autorskiego oraz systemu zatwierdzania tabel wynagrodzeń autorskich.

Lektura projektu nasuwa jednak poważną obawę, że przewidziany w nim system spowoduje szereg trudnych do rozwiązania konfliktów pomiędzy organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi oraz okaże się niewykonalny w praktyce, blokując na wiele lat legalne korzystanie z twórczości i spowoduje wzrost bezprawnego korzystania.

Naszym zdaniem w projekcie znalazło wyraz szereg rozwiązań niedopuszczalnych lub budzących zastrzeżenia i wymagających dalszej pogłębionej dyskusji, która nada im pożądaną kształt.

1. Kwestią o zasadniczym znaczeniu jest uprawnienie Komisji Prawa Autorskiego, a następnie sądu, do zmiany tabeli wynagrodzeń, przedłożonej do zatwierdzenia przez

organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi. Dopuszczenie takiej możliwości zasadniczo zmienia pozycję organizacji zbiorowego zarządzania wnioskującej o zatwierdzenie. Byłaby ona jedynie inicjatorem postępowania. Ponadto, według projektu, tabele już zatwierdzone, mogą być z inicjatywy także organizacji użytkowników zmienione w wypadku istotnej zmiany okoliczności towarzyszących ich wydaniu. W konsekwencji tabele nie byłyby ofertą organizacji zbiorowego zarządzania, poddaną weryfikacji w toku postępowania zatwierdzeniowego, a tabelami narzuconymi organizacji zbiorowego zarządzania i reprezentowanym przez nią twórcom. Rozwiązanie takie nie da się pogodzić z charakterem wynagrodzenia autorskiego i stanowi niedopuszczalną ingerencję w cywilnoprawną pozycję organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi jako reprezentanta interesów twórców.

2. Również koncepcja utrzymania Komisji Prawa Autorskiego w sposób rażąco pomija doświadczenia wynikające z dotychczasowego działania tego organu. Powtarza właściwie wszystkie rozwiązania będące przyczyną jej niewydolności. Zmiany dotyczące jej działania mają w istocie znaczenie kosmetyczne, pomijając istotną zmianę, a mianowicie dopuszczenie do modyfikacji przedłożonej do zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń. Zastrzeżenia budzi zwłaszcza utrzymanie, z nieistotnymi zmianami, systemu doboru członków Komisji oraz powoływania składów orzekających.

W miejsce odesłania do przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w projekcie przewiduje się drogę sądową. Zamiast więc nadać Komisji charakter koncyliacyjny, tzn. nieobowiązkowy, ograniczający jej rolę do przedłożenia propozycji rozstrzygnięcia, co powinno nastąpić w krótkim terminie, np. nieprzekraczającym trzech miesięcy, po upływie którego otwierałaby się droga do sądu, zrezygnować z ograniczenia możliwości wskazywania arbitrów do listy członków Komisji, umocniono pozycję Komisji, nadając jej rozstrzygnięciom i generalnie, działaniu Komisji, charakter quasi sądowy. Zawarte w projekcie uregulowania dotyczące Komisji nasuwają ponadto poważne zastrzeżenia konstrukcyjne co do zakresu odesłania i zasad postępowania przed sądem. Również sąd, w ślad za Komisją Prawa Autorskiego, umocowany został do ustalania tabel wynagrodzeń. Nasuwa się wątpliwość, czy powierzenie sądowi czynności zatwierdzenia tabel, jako aktu stanowiącego źródło prawa, jest dopuszczalne. Tabele wynagrodzeń nie stanowią

przecież elementu stosunku prawnego pomiędzy konkretnymi podmiotami, a normę abstrakcyjną, podlegającą stosowaniu w stosunkach danego rodzaju z mocą *iuris cogentis*.

3. Nasuwa zasadnicze zastrzeżenia celowość utrzymania systemu zatwierdzania tabel wynagrodzeń. W jego miejsce wystarczy powierzenie wyspecjalizowanemu (wskazanemu przez Ministra Sprawiedliwości) sądowi okręgowemu, jako działającemu w pierwszej instancji, spraw z zakresu zbiorowego zarządzania. Pozwoliłoby to na zapewnienie specjalizacji w rozpatrywaniu spraw z tego zakresu, sprzyjałoby szybkości postępowania, jak również respektowaniu cywilnoprawnego charakteru wynagrodzeń autorskich i cywilnoprawnej pozycji organizacji zbiorowego zarządzania i użytkowników. Komisja Prawa Autorskiego mogłaby być natomiast zachowana jako specyficzny organ fakultatywnie (na wniosek jednej ze stron) przedstawiający stronom sporu propozycję rozstrzygnięcia. Postępowanie przed nią powinno być jednak ograniczone w czasie (np. do trzech miesięcy), po którego upływie każda ze stron miałaby otwartą drogę sądową. Tak rozumiana Komisja mogłaby działać w składach trzyosobowych. Nie ma ponadto potrzeby, żeby limitować strony we wskazywaniu arbitrów. Ci ostatni powinni być dobierani przez strony swobodnie, bez ograniczenia do członków Komisji. Proponowane natomiast w projekcie ograniczenia niczemu nie służą, poza tym, że ograniczają efektywność Komisji i prawa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i reprezentowanych przez nią twórców.
4. Budzi poważne zastrzeżenia zmiana dotycząca art. 110. Kryteria zawarte w tym przepisie budziły już w dotychczasowej praktyce szereg wątpliwości. Proponowana wersja tego przepisu dotychczasowe zastrzeżenia pogłębia. W szczególności zawarte w projektowanej wersji łączenie wynagrodzenia twórcy z wpływami z korzystania z utworu będzie powiększać dotychczasowe trudności w określeniu wysokości należnego wynagrodzenia. Bezpośrednie wykazanie tego związku jest bowiem w szeregu przypadkach niemożliwe.
5. Na szczególną uwagę w projekcie zasługuje propozycja wyznaczenia właściwej organizacji do licencjonowania i dochodzenia wynagrodzeń w obszarach objętych ustawową reprezentacją. Ujęcie tej kwestii w art. 107¹ projektu budzi jednak zasadnicze wątpliwości. Niezrozumiałe jest przede wszystkim ujęcie zakresu

przedmiotowego zawarte w tym przepisie. Sprzeciw wywołuje ponadto umocowanie Ministra Kultury do określania maksymalnej wysokości kosztów inkasa, oraz sprowadzenie kosztów inkasa do „rzeczywistych” kosztów „poboru” i podziału wynagrodzeń, o czym mowa w art. 107¹ projektu. Zastrzeżenie budzi także brak kryteriów, jakimi Minister Kultury powinien się kierować przy dokonywaniu wskazania OZZ uprawnionej do dochodzenia wynagrodzeń, o których mowa w art. 110⁹ ust. 3 projektu. Powinno być ustawowo przesądzone, że taka wskazana organizacja powinna legitymować się określonymi organizacyjnymi możliwościami realizowania takich zadań w zakresie rzeczowym i podmiotowym.

6. Zaskoczenie budzi ujęcie w projekcie pozycji przewodniczącego i wiceprzewodniczącego KPA. Funkcje te stają się lukratywnymi urządami. Jest ponadto niezrozumiałe, dlaczego przewodniczący Komisji i jego zastępca nie mogą uczestniczyć w zespołach orzekających.
7. Sprzeciw budzi ujęcie trybu podejmowania rozstrzygnięć przez zespoły orzekające KPA, drastycznie odbiegającego od zasad przyjętych w Kpc. Za niedopuszczalne uważamy podejmowanie rozstrzygnięć przez zespół orzekający przy obecności jedynie 2/3 składu. Sprzeczny z zasadami Kpc jest przewidziany w art. 110⁸ tryb wyłaniania arbitrów.
8. Za niedopuszczalną i w sposób nieuzasadniony preferującą interesy użytkowników uznać należy zasadę, że skutki zatwierdzenia tabel wynagrodzeń nie dotyczą umów zawieranych przez organizacje użytkowników (art. 110¹³). Otwiera to drogę do wymuszania umów korzystniejszych dla użytkowników reprezentowanych, jeżeli są one zawierane przez organizacje użytkowników. Jest to sprzeczne z zasadą równości.
9. Zatwierdzone tabele mogą być zmienione z inicjatywy „każdego, kto ma interes prawny”, w tym organizacji użytkowników (art. 110¹²), co jeszcze bardziej osłabia pozycję organizacji przedkładającej tabele do zatwierdzenia.
10. Sprecyzowania wymaga, przewidziany w art. 110⁹, obowiązek ustanowienia niższych stawek dla instytucji kultury i instytucji oświatowych. Po pierwsze, pojęcia te wymagają zdefiniowania, są bowiem zbyt ogólne. Po drugie, jeżeli nakładany jest ustawowy obowiązek ustanowienia wynagrodzeń obniżonych, powinien być

wskazany rozmiar tej obniżki. Jest to przecież postanowienie ograniczające prawa twórców. Nie może zatem mieć charakteru otwartego.

11. Niejasna jest relacja pomiędzy postępowaniem przed KPA i postępowaniem sądowym w ujęciu art. 110¹¹. Nie bardzo wiadomo mianowicie, jaki charakter ma „przekazanie” sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu, tzn. czy sąd ten działa jako pierwsza, czy jako druga instancja. Ujęcie to jest tym bardziej zaskakujące, że omawiana kwestia została wyraźnie uregulowana w odniesieniu do postępowania spornego (art. 110¹⁵ ust. 3).
12. Zastrzeżenia wywołuje zasada intertemporalna, przyjęta w art. 4 ust. 7 projektu. Projektowane wygaśnięcie skutków dotychczasowych zatwierdzeń tabel z upływem sześciu miesięcy, od wejścia w życie noweli, spowodowałoby dotkliwą dla twórców lukę, zważywszy, że ten sam termin wyznaczono, w art. 4 ust. 5 projektu, organizacjom wskazanym na podstawie art. 110⁹ ust. 2 na przedłożenie tabel do zatwierdzenia.

Konkludując zgłoszone uwagi należy stwierdzić, że udostępniony nam, celem zajęcia stanowiska, projekt nowelizacji podejmuje szereg doniosłych zagadnień. Jest jednak niedopracowany i wymaga dalszej dyskusji i gruntownych zmian. W obecnym kształcie omawiany projekt nie nadaje się do podjęcia na jego podstawie prac parlamentarnych. Stowarzyszenie nasze deklaruje gotowość uczestniczenia w dalszych pracach nad ocenianym projektem

Naszym zdaniem *de lege ferenda* nie ma potrzeby utrzymywania Komisji Prawa Autorskiego, tym bardziej w proponowanym w projekcie rozbudowanym ujęciu.

Nie ma również potrzeby utrzymywania systemu zatwierdzania tabel wynagrodzeń. Kwestia przysługiwania i wysokości wynagrodzeń stanowi typową sprawę cywilną, która powinna być rozstrzygana przez sąd, na zasadach ogólnych.

Dla zapewnienia specjalizacji, jednolitości orzecznictwa, uproszczenia drogi do rozstrzygnięcia oraz obniżenia kosztów dochodzenia ochrony praw, sprawy z zakresu zbiorowego zarządzania powinny być powierzone jednemu sądowi cywilnemu, wskazanemu przez Ministra Sprawiedliwości. Wprowadzanie natomiast zatwierdzania tabel wynagrodzeń

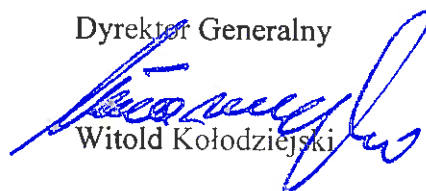
przez sąd nie tylko niepotrzebnie rozszerzyłoby zakres działania sądu. Sąd, w konsekwencji proponowanego rozwiązania, musiałby podejmować nie należącą do jego zadań, działalność normotwórczą (tabele wynagrodzeń stanowiłyby przecież akt abstrakcyjny o cechach aktu normatywnego).

Niedopuszczalne są także wszelkie próby określania górnego limitu wynagrodzeń lub kosztów. Celowe, a nawet niezbędne, jest natomiast określenie ustawowo parytetu pomiędzy wynagrodzeniami należnymi w obszarze praw autorskich i praw pokrewnych. Art. 20 obowiązującej ustawy mógłby stanowić kierunek dalszych rozwiązań.

Uwagi te nabierają szczególnego znaczenia w związku z projektowaną wersją art. 107¹.

Z poważaniem

Dyrektor Generalny

Witold Kołodziejski

Warszawa, dnia 18 sierpnia 2008 r.

L.dz. 36968/08

Pan dys. J. Okulec
M. W. Pr. 2008
21.08.2008

Pan

Zbigniew Zdrojewski

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

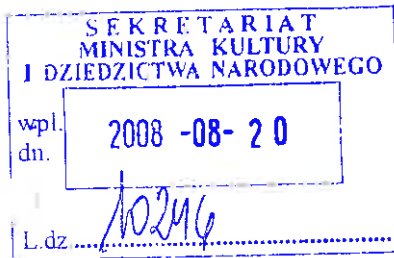
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

Warszawa

ng. poprzednika
Mac. P. J. 2008

21.08.08

[Signature]

Szanowny Panie Ministrze!

W załączeniu przesyłam uwagi ZAW STOART do projektu nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (projekt z dnia 25 lipca br).

- w świetle uzasadnienia projektu ustawy niejasna jest sprawa, czy organizacja zbiorowego zarządzania, o której mowa w art. 107 (1), ma być uprawniona do poboru wynagrodzeń z tytułu publicznego odtwarzania, czy również z tytułu nadań. Ponadto nieodzowne wydaje się określenie zasad na jakich Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego będzie wskazywał organizację, która będzie dokonywała inkasa. Wymienione w art.107 (1) kryteria ustalania wspólnego inkasa oraz wysokości kosztów inkasa i repartycji są zbyt ogólne. Uważamy że niezbędne w tym zakresie jest przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanymi ozz, analiza ich struktury organizacyjnej, efektywności oraz dotychczasowej praktyki, które będą brane pod uwagę. Niezbędne jest również wzięcie pod uwagę wewnętrznych porozumień pomiędzy takimi organizacjami.
- podmioty zrzeczające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych(art.110 (9) pkt.3), które mogą występować w charakterze strony przy zatwierdzaniu tabel wynagrodzeń powinny być wskazane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podmiotów tych może być bardzo dużo i wysoce

prawdopodobne jest to iż będą one robiły wszystko żeby przedłużyć postępowanie i tym samym przedłużać procedurę zatwierdzenia tabel (Art. 110 (11) ust 1.)

- projektowany Art. 110(9) ust. 4 pkt 3 nakłada na organizacje zbiorowego zarządzania obowiązek określenia podmiotów w imieniu których działa. Organizacje zbiorowego zarządzania działają w swoim imieniu, z tym że na rzecz twórców/artystów wykonawców. Ponadto istotą zbiorowego zarządu jest działanie również na rzecz twórców/artystów niezrzeszonych. Rozdzielenie negotiorum gestio na kilka organizacji reprezentujących tą samą kategorię przedmiotów praw autorskich i pokrewnych jest niemożliwe.
- W naszej opinii – w dobie rozwoju technologii i co za tym idzie powstania nowych sposobów eksploatacji przedmiotów praw autorskich i praw pokrewnych - opłata za przeprowadzenie postępowania o zatwierdzenie tabel przez Komisją Prawa Autorskiego równa dziesięciokrotnemu przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu jest zdecydowanie za wysoka i powinna zostać obniżona co najmniej o połowę.
- 6-cio miesięczny okres obowiązywania tabel wynagrodzeń zatwierdzonych na podstawie dotychczasowych przepisów od dnia wejścia nowelizacji ustawy w życie jest zdecydowanie za krótki, biorąc pod uwagę całą procedurę zatwierdzania nowych tabel. Dlatego też aby uniknąć chaosu który niekorzystnie wpłynie na interesy twórców i artystów wykonawców niezbędne jest, aby obecne tabele zachowały swą moc do momentu zatwierdzenia nowych tabel.

Związek Artystów Wykonawców
STOART
Przewodniczący
Jerzy Rózewicz

Kielce, dnia 22 sierpnia 2008 r.

Prof. Stry. J. Czuba
21.08

Szanowny Pan

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bogdan Zdrojewski

SEKRETARIAT MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO	
wpl dn.	2008-08-25
L.dz.	10003

Szanowny Panie Ministrze,

W załączeniu przesyłam uwagi Stowarzyszenia Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL do projektu z dnia 25 lipca 2008 r. ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw.

Ograniczenie kompetencji organizacji zbiorowego zarządzania, w szczególności w świetle proponowanych art. 104, 107¹

W udostępnionym nam projekcie nowelizacji ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych, w art. 104 ust. 5, będącym zamkniętym katalogiem przesłanek uprawniających ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do wydania decyzji o cofnięciu zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi przewiduje, w szczególności dodanie następnej podstawy uprawniającej ministra do wydania powyższej decyzji w postaci pkt 3, to jest nie posiadania tabel wynagrodzeń. Projektodawca ogranicza w/w uprawnienie do przypadków określonych w art. 110⁹ ust. 2, czyli w zakresie (1) zbiorowego zarządzania prawami do utworów reemitowanych w programach organizacji radiowych i telewizyjnych (art. 21¹ ust 1 PrAut), (2) w stosunku do inkasa wynagrodzeń należnych współtwórcom utworów audiowizualnych (art. 70 ust. 3 PrAut) oraz (3) na polu eksploatacji publicznej odtwarzanie za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza.

Wprowadzenie powyższej regulacji jest niezrozumiałe i godzi w prawne założenia prawidłowego funkcjonowania organizacji zbiorowego zarządzania (zwanej dalej OZZ).

ul. Warszawska 30 lok.19
25-312 Kielce
tel./fax.: (+48)(41) 341-54-39
e-mail: kopipol@kopipol.kielce.pl http://www.kopipol.kielce.pl

Należy zaznaczyć, że obowiązek OZZ opracowania tabel wynagrodzeń (zwanej dalej TW) jest jednym ze środków służących do realizacji należytego wykonywania zbiorowego zarządzania przez organizację w stosunku do powierzonych jej praw. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem przyjmuje się, że posiadanie tabel wynagrodzeń „należy uznać, z uwagi na ich funkcję ochronną, szczególnie widoczną w art. 109 PrAut, za warunek należytego sprawowania zarządu w rozumieniu i ze skutkami przewidzianymi w art. 104 ust 3 i 5”. (wyrok SN z 20.05.1999 r., I CKN 1139/97, OSP 2000, Nr 2).

Ponadto zbyteczne jest wprowadzenie do katalogu ustawowych zasad zbiorowego zarządzania tak szczegółowego kryterium (wymogu posiadania zatwierdzonych tabel wynagrodzeń), które burzy hierarchię generalnych zadań i celów ujętych w art. 104 ust 1 PrAut.

Co więcej, należałoby się zastanowić dlaczego ustawodawca ma zamiar nałożyć silniejszy nacisk na zatwierdzanie tabel wynagrodzeń w ramach art. 110⁹, a nie chce objąć tym obowiązkiem innych obszarów eksploatacji, wyraźnego nałożenia obowiązku choćby w postaci samego opracowania tabel wynagrodzeń, czy obowiązku udzielania zgody na korzystanie z utworów oraz artystycznych wykonań a także praw pokrewnych, lub też obowiązku ustanowienia wewnętrznego systemu rozdziału w określonych proporcjach środków między poszczególnymi kategoriami uprawnionych.

Wadliwość powyższej regulacji uwidacznia się ponadto w tym, że art. 104 ust 5 PrAut nakłada obowiązek zatwierdzania tabel wynagrodzeń w odniesieniu do jedynie wybranych pól eksploatacji. Enumeratywne wyliczenie przypadków tworzących ograniczony zbiór pól eksploatacji, które wymagają zatwierdzonych tabel wynagrodzeń powoduje *a contrario*, że w odniesieniu do pozostałych pól eksploatacji obowiązku takiego ustawa nie przewiduje. Niezrozumiałą jest, zatem zamiar ustawodawcy wyróżnienia właśnie tych pól eksploatacji w ustawie. Tym samym oczywiste jest, że powyższa propozycja w żaden sposób nie zasługuje na aprobatę, będąc zbyteczną i wadliwą.

Na szczególną uwagę zasługuje zamiar ustawodawcy dodania art. 107¹ PrAut oraz jego wpływ w świetle obowiązującego prawa autorskiego. Dotychczas zgodnie z art. 107 PrAut w przypadku wątpliwości, co do właściwości OZZ, która ma prawo reprezentować danego twórcę lub wykonawcę, organizację taką wskazywała Komisja Prawa Autorskiego (KPA).

W myśl proponowanego art. 107¹ PrAut wyłącznie uprawnionym do wskazania OZZ właściwej do poboru wynagrodzeń określonych w zatwierdzonych tabelach wynagrodzeń,

w zakresie wskazanym w art. 110⁹ ust. 3 jest właściwy minister w drodze rozporządzenia. Z powyższego wynika, że minister będzie wyłącznie decydował o wyborze właściwej OZZ do zarządu prawami jej powierzonymi. Z projektu art. 107¹ wynika, że Minister Kultury miałby nie tylko monopol na wskazanie właściwej OZZ, która realizowałaby ustawowe zadania na rzecz osób przez nią reprezentowanych, ale również dokonywany przez niego wybór byłby jego decyzją uznaniową, z uwagi na fakt, że projekt nie przewiduje żadnych zasad i kryteriów wyboru oraz nie określa kryteriów wskazania OZZ wyłącznie właściwej do sprawowania zbiorowego zarządzania w omawianym zakresie.

Należy zwrócić uwagę, że omawiany zapis tworzy lukę w wykonywaniu praw i obowiązków przez OZZ, w szczególności poboru należnych wynagrodzeń, do czasu wybrania przez ministra właściwej OZZ oraz do czasu zatwierdzenia tabel. Wynikiem wprowadzenia art. 107¹ PrAut byłoby czasowe pozbawienie organizacji właściwego wykonywania funkcji zgodnie z jej statutowymi zadaniami i celami w myśl art. 104 ust. 1 PrAut, co jednoznacznie przeczy istocie ich tworzenia.

Budzi ponadto zastrzeżenia, w szczególności sprowadzanie OZZ do roli jedynie zarządzającego „poborem” wynagrodzeń wg zasad i kryteriów ustalonych ad hoc przez właściwego ministra. Co więcej, pozwoliłoby to na przyjęcie takiej regulacji sparaliżowałoby prawidłowe reprezentowanie twórców i artystów wykonawców a przede wszystkim sprawny „pobór” należnych im wynagrodzeń, ze względu na przewidziane limitowanie potrąceń na pokrycie kosztów działalności kosztów OZZ.

Ponadto wymaga podkreślenia, że proponowany art. 107¹ wprowadziłby nieprawidłowy sposób ustalania maksymalnej wysokości kosztów inkasa i repartycji ograniczony tylko do uwzględnienia rzeczywistych wynagrodzeń, a więc z pominięciem kosztów pośrednich, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania OZZ, a w szczególności kosztów obsługi OZZ zgodnie z zadaniami ujętymi w art. 104 PrAut, kosztów związanych z dochodzeniem roszczeń oraz kosztów związanych z zapobieżeniem szerzeniu się bezprawnej eksploatacji praw im powierzonych. Powyższe jednoznacznie wskazuje, że art. 107¹ godzi w fundamentalne zasady ochrony prawnoautorskiej.

Postępowanie przed Komisją Prawa Autorskiego

1. Pozycja i zakres działania Komisji Prawa Autorskiego w świetle rozdziału 12¹

W proponowanym projekcie nowelizacji regulacje dotyczące Komisji Prawa Autorskiego (zwanej dalej KPA) czynią z KPA organ sądowniczy. Niestety, doświadczenia

płynące z dotychczasowej praktyki działania KPA nie znalazło pozytywnego odzwierciedlenia w proponowanych zmianach.

W art. 110¹ ust. 2 zawarto zamknięty katalog ustawowych praw i obowiązków KPA, które tworzą niepotrzebne konstrukcje wpływające negatywnie na system tworzenia tabel wynagrodzeń oraz poboru wynagrodzeń przez OZZ. Generalnym powodem nieprawidłowości jest nierealistyczność założeń, że Komisja powinna wpływać na kształt tabel wynagrodzeń, a w przypadku niezgody między korzystającymi z utworów i OZZ powinna obligatoryjnie rozstrzygać spory.

Należy zauważyć, że postępowanie przed KPA w zakresie zatwierdzenia tabel powinno mieć na celu jedynie zweryfikowanie, czy odpowiadają one wymogom zawartym w art. 110 PrAut. Ponadto tabele wynagrodzeń powinny móc funkcjonować także bez zatwierdzenia. Różnica w stosunku do zatwierdzonych tabel polega, bowiem na tym, że te nie korzystają z uprzewilejowań zawartych w art. 109 PrAut, nie mają mocy semiimperatywnej. Niezatwierdzone tabele wynagrodzeń to normy wewnętrzne, będące propozycją dla korzystających, podlegające modyfikacji w drodze umowy, co do wysokości opłat w trakcie negocjacji. Pozwala to na elastyczne dostosowanie poziomu stawek, w szczególności do rodzaju i skali działalności prowadzonej przez korzystającego, wielkości uzyskiwanych wpływów, zakresu korzystania z przedmiotu prawa autorskiego oraz zasięgu jego działania.

Zasadnicza idea funkcjonowania KPA powinna opierać się na możliwości zawarcia porozumienia między użytkownikami, a OZZ przed zespołem orzekających arbitrów, którzy byłiby specjalistami z zakresu praw autorskich i praw pokrewnych, w szczególności, którzy znają w praktyce problematykę zbiorowego zarządzania. W przypadku braku zawarcia porozumienia, a także w sytuacji niezadowolenia z zapadłego przed KPA rozstrzygnięcia, każda ze stron powinna mieć możliwość w terminie np. dwóch tygodni, wystąpić z powództwem do właściwego sądu okręgowego. Tym samym charakter rozstrzygnięć powinien mieć charakter fakultatywny i zależeć od zgodnej, swobodnej woli stron a nie stanowić drogę obligatoryjną, zamykającą drogę do sądu.

W przedstawionym projekcie KPA otrzymało silną pozycję organu o charakterze władczym, posiadającym szerokie kompetencje ustawodawcze i sędownicze. Przyznanie KPA tego rodzaju uprawnień godzi w podstawowe zasady konstytucyjne, tworząc instytucję rangi sądu powszechnego pierwszej instancji z funkcjami prawotwórczymi.

2. Zasady wyznaczania składu orzekającego Komisji Prawa Autorskiego

Wadliwość projektu dodatkowo wzmacnia stosowanie odpowiednio przepisów o postępowaniu nieprocesowym. W szczególności regulacje dotyczące sposobu powołania członków składu orzekającego KPA, są sprzeczne z rygorystycznymi zasadami wyłączenia sędziego przewidzianymi w Kodeksie Postępowania Cywilnego, które przecież należy stosować odpowiednio w myśl art. 110¹ ust. 3 projektu.

Zmniejszenie liczby członków KPA, w myśl nowego art. 110², paraliżuje możliwość wyznaczenia składu komisji. Powodem jest nierealność wykreowania zespołu orzekającego niezależnego, niezwiązanego z uczestnikami postępowania przed KPA, ale równocześnie składu specjalistów posiadającego wysoki stopień znajomości problematyki zbiorowego zarządzania w wielu obszarach zbiorowego zarządu. Niemożliwość w praktyce stworzenia składu niezwiązanego, choćby pośrednio z którąkolwiek ze stron, powoduje blokowanie postępowań przed KPA oraz uniemożliwia wykonywanie jej ustawowych zadań, w szczególności zatwierdzania tabel oraz świadczenia pomocy w celu znalezienia kompromisów między interesami OZZ a użytkownikami. Ponadto wewnętrznie sprzeczne są regulacje art. 110² ust. 2 oraz art. 110² ust. 3 w zw. z art. art. 110¹ ust. 3, gdyż z jednej strony uprawniają zainteresowanych do uczestnictwa w wyborze kandydatów na arbitrow, w postaci przedstawiania „swoich” kandydatów, a z drugiej strony proponowane przepisy nakazują wybór niezawisłych arbitrow w myśl odpowiednio stosowanych art. 48 i art. 49 kpc.

Na akceptację zasługuje natomiast art. 110² ust. 4 przedłużający okres mandatu członka KPA do 3 lat, do zakończenia sprawy. Jego praktyczne zastosowanie dotyczące postępowania, które toczy się po upływie jego kadencji wypełnia lukę w prawie, gdyż nie ma możliwości ustalenia maksymalnego okresu trwania postępowania przed KPA.

Poważne niejasności budzi pozycja przewodniczącego i zastępcy Komisji. Ich kompetencje zostały nadmiernie ograniczone.

3. Charakter prawny orzeczeń Komisji Prawa Autorskiego

Zastrzeżenia budzi sposób, w jaki zapadają orzeczenia zespołu orzekającego KPA. Zaskoczenie budzi znaczna różnica między wymogiem osiągnięcia bezwzględnej większości głosów przy obecności, co najmniej 2/3 liczby głosów członków zespołu, z regułami postępowania nieprocesowego, które należy stosować odpowiednio w zakresie nieuregulowanym w rozdziale 12² projektu ustawy.

Wymaga podkreślenia, że zbyt lakoniczne są przepisy dotyczące formalnych wymogów wydania orzeczenia przez zespół orzekający. Brak wymogu podania składu

orzekającego w chwili wydania orzeczenia, formy sporządzenia orzeczenia oraz jego uzasadnienia, podpisu orzeczenia przez arbitrow, możliwości upublicznienia zdania odrębnego arbitra, który nie zgadza się z zapadłym rozstrzygnięciem, sposobu ogłoszenia orzeczenia.

Nie uregulowane są kwestie związane z możliwością orzekania przez KPA obok oraz ponad żądanie, co ma ogromne znaczenie w momencie potrzeby zmiany orzeczenia, w szczególności w przypadku zmiany tabel wynagrodzeń.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że nieuregulowana jest moc orzeczeń wydanych przez KPA. Należy się zastanowić, jaki charakter powinny mieć powyższe rozstrzygnięcia. Zgodnie z projektem nowelizacji KPA otrzymała rangę organu quasi-sądowego, a na postępowanie przed KPA nałożono obowiązek stosowania odpowiednio przepisów o postępowaniu nieprocesowym. Czy oznacza to, że wszelkie rozstrzygnięcia to postanowienia, które uzyskują moc skutecznych i wykonalnych z chwilą uprawomocnienia się zgodnie z art. 110¹¹ ust 1?

Zatwierdzanie tabel wynagrodzeń

W sprawach o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów oraz przedmiotów praw pokrewnych zmniejszono liczbę członków zespołu orzekającego do pięciu osób, zgodnie z art. 110⁸. Zmiana ta idzie w dobrym kierunku, jednakże liczba członków zespołu orzekającego powinna ulec jeszcze dalszemu zmniejszeniu. Za niecelowością utrzymywania wieloosobowego składu przemawia także art. 110⁷, bowiem do uzyskania rozstrzygnięcia w obecności 2/3 liczby głosów wystarczy udział, co najmniej trzech członków. Przemawia za tym także zasada ekonomii oraz szybkości postępowania, które narażone jest na przedłużanie w związku z dużą liczebnością osób potrzebnych do osiągnięcia quorum. W myśl art. 110⁹ ust. 2 zawarto katalog wąsko ujętych pól eksploatacji, które wymagają zatwierdzonych tabel wynagrodzeń. Nieczytelność tego zapisu oraz jego niezasadność wprowadza daleko idące skutki w sferze dochodzenia wynagrodzeń z obszarów pól eksploatacji nieobjętych dyspozycją art. 110⁹ ust. 2.

Ponadto poważne wątpliwości budzi art. 110⁹ ust. 3 w zw. z art. 110⁸ ust. 5, gdyż ustawa nakazuje sprawy z wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń w zakresie pól eksploatacji w nim wymienionych rozpatrzyć wspólnie w ramach jednego postępowania oddzielnie dla korzystających z utworów. Natomiast art. 110⁸ wprowadza obowiązek prowadzenia postępowania w sprawie o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń przed tym samym zespołem orzekającym, czyli niekoniecznie w tym samym postępowaniu.

Na uwagę zasługuje nieprecyzyjna regulacja zawarta w art. 110⁹ ust. 5, który zobowiązuje OZZ do przedstawienia niższych stawek wynagrodzeń dla instytucji kultury i oświaty korzystających z utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Brak ustawowych definicji pojęć "instytucja kultury i oświatowa", a także brak odesłania do innych przepisów, powoduje, że funkcjonowanie pojęć nieostrych, dowolnie rozumianych będzie powodem sporów, co do rodzaju instytucji uprawnionych do korzystania z niższych poziomów stawek. Ponadto nie zrozumiałą jest wymóg ustawy „korzystania z utworów oraz przedmiotów praw pokrewnych w zakresie prowadzonej działalności statutowej bez łączenia korzystania z osiąganiem korzyści majątkowych”. Powyższe wskazuje, że art. 110⁹ ust. 5 wprowadza lukę w prawie, która będzie mogła być wykorzystywana w celu obejścia obowiązku wypłacania wynagrodzeń o należytej wysokości na rzecz OZZ.

Art. 110¹⁰ zawiera najdalej idące zmiany, których w dobie dotychczasowych osiągnięć technicznych i doświadczeń płynących ze stosowania praw autorskich i praw pokrewnych nie można w żaden sposób zaakceptować. Artykuł ten przeczy idei ochrony praw autorskich, w szczególności narusza prawa podmiotowe twórców, artystów wykonawców i tym samym w sposób drastyczny wkracza w sferę majątkowych praw autorskich bezwzględnie im przysługujących zgodnie z art. 17 i art. 86 PrAut. W myśl Art. 110¹⁰ OZZ zostaje pozbawiona wpływu na kształtowanie tabel wynagrodzeń, zarówno w zakresie wysokości stawek jak i system ich naliczania. Oznacza to, że twórcy i artyści, których prawa reprezentuje OZZ pozbawieni zostają decydowania o przysługującym im należnym wynagrodzeniu za korzystanie z ich utworów lub praw pokrewnych. Jest to przejaw zarówno ograniczenia zdolności prawnej OZZ oraz naruszenia przysługującego organizacjom ustawowego prawa i obowiązku należytego wykonywania zbiorowego zarządzania. Przyznanie KPA funkcji prawotwórczej w postaci możliwości zmiany tabel wynagrodzeń niweczy istnienie OZZ. Przyznanie tak szerokich kompetencji stawia OZZ w pozycji administratora, który w momencie zgłoszenia wniosku o zatwierdzenie tabel traci swoją autonomię.

Nieprawidłowość regulacji uwidacznia się ponadto w art. 110¹², który przesądza jednoznacznie, że wyłącznie w przypadku istotnych zmian okoliczności, będących podstawą orzeczenia w sprawie zatwierdzenia TW, można wystąpić z wnioskiem o ich zmianę. Pozbawia to możliwości należytego dostosowania tabel do warunków, w których obowiązują, uniemożliwia dokonywanie potrzebnych ulepszeń w celu usprawnienia systemu poboru należnych wynagrodzeń. Oznacza to, że stosowanie tabel ma odbywać się na podstawie jednorazowo ustalonych TW, gdyż ich jakakolwiek modyfikacja możliwa jest jedynie w przypadku istotnych okoliczności, czyli jedynie okoliczności, które były uprzednio

podstawą ich orzeczenia. Ponadto według proponowanego art. 110¹², uprawnionym do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem jest „każdy, kto ma w tym interes”. Błądność powyższej regulacji przejawia się najdobitniej w tym, że prawo żądania zmiany tabel wynagrodzeń, będzie przysługiwało każdemu, kto ma prawo być uczestnikiem postępowania w sprawie zatwierdzania TW, czyli podmiotami taki mogą być zarówno inne OZZ, jak i organizacje użytkowników.

Unormowaniem sprzecznym z zasadą równego traktowania jest art. 110¹³, który z niewiadomych względów uprzywilejowuje organizacje zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Zapis ten pozwala na wywieranie nacisku na OZZ w celu umownego wynegocjowania korzystniejszych stawek na rzecz określonej grupy podmiotów, innych niż w zatwierdzonych TW.

Zwrócić należy także uwagę na nieprecyzyjność art. 110¹⁵ ust 4, który choć w sposób prawidłowy niweluje dotychczasowe wątpliwości dotyczące potrzeby obligatoryjnego wyczerpania postępowania przed KPA przed wniesieniem powództwa do właściwego sądu, to jednakże normuje wyłącznie sytuacje zgodnego „nie poddania się w spór” przez uczestników postępowania. Regulacja ta nie uwzględniła sytuacji, kiedy tylko jedna ze stron jest bezczynna, nie wyznacza arbitra. Sytuacja ta blokuje, na nieokreślony żaden termin okres, dopuszczalność skierowania sprawy na drogę sądową.

Poddać krytyce należy ponadto propozycję art. 4 ust. 7 projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw, gdyż zagraża powstaniu luki pomiędzy okresem utraty mocy obowiązującej dotychczasowych tabel wynagrodzeń a momentem zatwierdzenia TW według nowych zasad. Termin półroczny jest za krótki, w szczególności, że zgodnie z przedmiotowym projektem OZZ ma taki sam termin (pół roku) na złożenie wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Stowarzyszenia,

/ Prof. dr hab. Mieczysław E. Poniewski /

№: HPA 024/361/08/07

Stowarzyszenie Filmowców Polskich
Association des Cinéastes Polonais
Polish Filmmakers Association

ul. Krakowskie Przedmieście 7, 00-068 Warszawa, tel.+48 22 556 54 40, faks +48 22 845 39 08, e-mail: biuro@sfp.org.pl, www.sfp.org.pl

L.Dz. 1706/08

ng. przewodnika
Ince. P. Yonias
18.08.08
[Signature]

Warszawa, dnia 14 sierpnia 2008 r.

Pan dyr. Y. Czuba
[Signature]
18.08.2008

Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

SEKRETARIAT MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO	
wpl. dn.	2008-08-14
L.dz.	10 122

Szanowny Panie Ministrze

nawiązując do naszej wczorajszej rozmowy pragnę potwierdzić swoje zaniepokojenie niektórymi uregulowaniami, które znalazły się w przesłanym nam do zaopiniowania projekcie nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 25 lipca br.

Najniebezpieczniejszym rozwiązaniem projektu jest rezygnacja z koncepcji tzw. tabel tymczasowych, które słusznie przewidzieli autorzy poprzednich projektów. Przy opisanej w obecnym tekście procedurze zatwierdzania tabel wynagrodzeń może się bowiem zdarzyć, a nie będzie to wcale sytuacja wyjątkowa, że z powodu skorzystania przez użytkowników z licznych środków odwoławczych organizacja zbiorowego zarządu będzie przez 4-5 lat tabel tych pozbawiona. Oznaczałoby to brak w tak długim okresie jakichkolwiek wpływów związanych z wykorzystaniem chronionego przez nią repertuaru.

Środowisko filmowców nie może zaakceptować takiej ewentualności. Jednocześnie liczymy, że Pan Minister nie dopuści do dalszego procedowania nad obecnym projektem.

Damy wyraz sympatii
i fra cuntem

[Signature]

STOWARZYSZENIE FILMOWCÓW POLSKICH
Związek Autorów i Producentów Audiowizualnych - ZAPA

L.dz. 2339/08/13

Warszawa, 12 sierpnia 2008r.

Sz. Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Ben Szp. J. Czub

13.08.08
mgr. P. Jankowski

13.08

14.08.08

14.08.08

13.08

Szanowny Panie Ministrze:

W odpowiedzi na pismo WAP – 020/2/08 z dnia 25 lipca br., które otrzymaliśmy 30 lipca 2008 Stowarzyszenie Filmowców Polskich przesyła w załączeniu uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw.

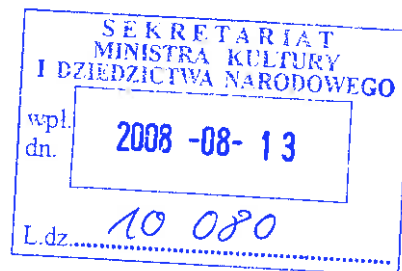
Z poważaniem,

Ryszard Kirejczyk

Ryszard Kirejczyk

Dyrektor

Zał. 1

Uwagi do projektu nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 27. lipca 2008 r.

I. Uwagi ogólne dotyczące założeń projektowanej nowelizacji

1. Omawiana nowelizacja jest, jak podkreśla się w jej uzasadnieniu, wynikiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24. stycznia 2006 r. sygn. SK 40/04, w którym Trybunał uznał za niezgodny z Konstytucją RP art. 108 ust. 3 o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4. lutego 1994 r. Trybunał uznał, że stosowanie do postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego o zatwierdzenie Tabel Wynagrodzeń przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, m.in. dotyczących interesu prawnego, prowadzi do wyłączenia z tego postępowania użytkowników, których sfery interesów Tabele Wynagrodzeń w sposób oczywisty dotykają. Niedopuszczenie użytkowników do postępowania jako strony, powodowało brak równowagi w pozycji organizacji zbiorowego zarządu i użytkowników.

Istnieją poważne wątpliwości, czy zaproponowany nowy system będzie już zgodny z Konstytucją. Według projektu (art. 110⁹ ust. 6) stronami postępowania o zatwierdzenie tabel są: wnioskodawca, inne ozz oraz podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, o ile złożą wnioski o udział w tym postępowaniu. Nie wszyscy użytkownicy są zrzeszeni, np. izby gospodarcze lub związki ich reprezentujące. Brak takich podmiotów zrzeszających użytkowników np. co do podmiotów korzystających z publicznego odtwarzania. W takiej sytuacji podmioty te nie będą mogły być reprezentowane w postępowaniu o zatwierdzenie tabel. Ograniczenie uczestników postępowania do podmiotów zrzeszających użytkowników jest w pełni zrozumiałe z powodów praktycznych, jednak wydaje się, że o ile system zatwierdzania tabel miałby być zgodny z wyrokiem TK, każdy użytkownik powinien mieć możliwość udziału w postępowaniu zatwierdzającym tabele, które będą go wiązać.

Nie można wykluczyć, że któryś z indywidualnych użytkowników nie reprezentowanych przez żadne zrzeszenie wystąpi do Trybunału o stwierdzenie niezgodności nowych przepisów z Konstytucją.

Można było rozważyć przyjęcie modelu niemieckiego, polegającego na ustalaniu tabel przez ozz i stworzeniu każdemu użytkownikowi możliwości zaskarżenia tabeli do sądu, co nie powoduje upadku w ogóle tabeli lecz może doprowadzić do zmiany jej warunków w stosunku do konkretnego użytkownika.

2. Pewne zastrzeżenia budzi utrzymanie Komisji Prawa Autorskiego. Skład Komisji: arbitrzy proponowani przez ozz, producentów, użytkowników nie gwarantuje należytego stopnia bezstronności członków Komisji. Jak wskazuje dotychczasowa praktyka mandat arbitra otrzymywali przeważnie członkowie władz ozz i organizacji zrzeszających użytkowników. Często są to osoby bez żadnego przygotowania prawniczego, co musi powodować, że nie są w stanie stosować w trakcie postępowania w sposób należyty przepisów kpc. Należałoby przyjąć, że przewodniczącym każdego składu orzekającego będzie sędzia zawodowy lub też

wyznaczyć jeden sąd powszechny właściwy do zatwierdzania tabel, z pominięciem Komisji Prawa Autorskiego.

3. Tabele są zatwierdzane przez Komisję na wniosek ozz, przy czym strona niezadowolona z rozstrzygnięcia Komisji może w odpowiednim terminie złożyć wniosek o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu. Projekt przewiduje odpowiednią nowelizację kpc i wskazanie przez Ministra Sprawiedliwości jednego sądu okręgowego właściwego do rozpatrywania spraw z zakresu zbiorowego zarządzania. Wyznaczenie jednego sądu wydaje się absolutnie słuszne ze względu na konieczność zapewnienia jednolitości orzekania. Postępowanie w sprawach zbiorowego zarządu miałyby być postępowaniem w ramach postępowania niespornego, nowy art. 694⁹⁻¹². Należy zauważyć, że wobec braku szczególnej regulacji zgodnie z art. 509 sprawy te rozpatrywałby jeden sędzia. **Wydaje się, że ze względu na wagę tych spraw oraz stopień ich skomplikowania należałoby przyjąć zwiększony skład sądu.** W sprawach o zatwierdzenie tabel, zgodnie z art. 2 proponowanej nowelizacji, przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. Uznając, co do zasady za słuszną kontrolę w tych sprawach Sądu Najwyższego, należy jednak zwrócić uwagę na okoliczność, że wprowadzamy w gruncie rzeczy tryb cztero instancyjny: Komisja Prawa Autorskiego, wniosek przekazany do właściwego Sądu Okręgowego, apelacja i kasacja. Łatwo można stwierdzić, że wyczerpanie powyższej procedury zajmie około 4 lat. Nie wiadomo, dlaczego zrezygnowano z pierwotnej wersji tego projektu, która przewidywała, że do czasu prawomocnego zakończenia postępowań o zatwierdzenie tabeli, ma obowiązywać tabela tymczasowa (ustalona przez Komisję przed przekazaniem wniosku do sądu), na podstawie której użytkownik będzie obowiązany wpłacać stosowne wynagrodzenia. **Obecny projekt z tego rozwiązania rezygnuje, co powoduje, że praktycznie przez 5 lat mogą nie być płacone żadne wynagrodzenia !!!!!** Dotyczy to przede wszystkim tej sfery wynagrodzeń, co do której nowelizacja wprowadza obowiązek przedłożenia przez ozz tabel wynagrodzeń, tj. wynagrodzeń z art. 21¹ ust.1, art. 70 ust. 3 oraz publicznego odtwarzania. Łatwo przewidzieć, że jeśli ozz złoży pozew do sądu o zapłatę bez zatwierdzonej tabeli, to każdy sąd zawiesi postępowanie do czasu jej zatwierdzenia. Ozz nie otrzyma zabezpieczenia należnych wynagrodzeń, bo najczęściej nie wykaże w tej sytuacji przesłanek wymaganych przez kpc dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Łatwo wyobrazić sobie sytuację, w której użytkownik może swobodnie założyć, iż będzie działał przez 4 lata na rynku nie płacąc żadnych wynagrodzeń, a po tym czasie zlikwiduje spółkę i powoła nową. Już od dawna obserwuje się takie zjawisko w odniesieniu do podmiotów zajmujących się zwielokrotnianiem utworów audiowizualnych do użytku prywatnego. Rezultatem nowelizacji w zakresie nowego systemu zatwierdzania tabel będzie zatem brak wynagrodzeń dla podmiotów uprawnionych przez pierwsze 4-5 lat od wejścia w życie nowelizacji. **Absolutnie niezbędny jest powrót do poprzedniego projektu przygotowanego przez Instytut, co do ustalania tabel tymczasowych.**

4. Niestety także przepisy dotyczące postępowania spornego w odniesieniu do umów o których mowa w art. 21¹ ust.1 Prawa Autorskiego budzą zasadnicze zastrzeżenia. Do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy kpc o postępowaniu przed sądem

polubownym. Nie wiadomo do końca czy chodzi tylko literalnie o tytuł V czy także następne, do tytułu VIII włącznie. Wydaje się, że tylko w zakresie tytułu V, gdyż co do podważenia orzeczenia ust. 3 art. 110¹⁵ projektu zawiera odrębne rozstrzygnięcie, niestety wywołujące ogromne wątpliwości. Mianowicie zgodnie z tym przepisem strona niezadowolona z orzeczenia Komisji może w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść powództwo do właściwego sądu. Na tym w zasadzie kończy się wskazana regulacja. Nie wiadomo dlaczego nie wskazano jako sądu właściwego tego samego sądu okręgowego, który działa w ramach postępowania nieprocesowego w sprawach tabel (wydziału procesowego). Nie wiadomo także, jakie to miało być powództwo, należy przypuszczać, że z art. 189 kpc. wniesienie takiego powództwa przed sąd normalnej właściwości nie stwarza żadnej szansy merytorycznego przygotowania do rozstrzygania sporów tego rodzaju. **Powstaje poza tym dokładnie taka sama sytuacja jak w przypadku tabel wynagrodzeń - przejście wszystkich 4-ch etapów postępowania (łącznie z kasacją) stwarza możliwość nie płacenia wynagrodzeń przez 4- 5 lat!!!**

Nie wiadomo jaką moc ma orzeczenie Komisji Prawa Autorskiego w tych sprawach. Orzeczenie zapada, ale brak jakiegokolwiek przepisu, który stanowiłby, że traci ono moc, jeśli wniesiony zostanie pozew do sądu. Jeśli w ciągu 14 dni żadna ze stron nie wnieśli pozwu do sądu, to wydaje się, że orzeczenie pozostaje w mocy, bez możliwości skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, gdyż tytuł VII kpc nie znajduje zastosowania.

Wydaje się, że lepszym rozwiązaniem byłoby, aby wykonać zobowiązania wynikające z Dyrektywy dotyczącej przekazu satelitarnego i kablowego, ukształtowanie postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego w tych sprawach jako postępowania mediacyjnego.

Niestety brak jest jakiegokolwiek regulacji, która kształtowałaby stosunek postępowania o zatwierdzenie tabeli do postępowania w trybie spornym o ustalenie, z powództwa którejkolwiek ze stron.

Zgodnie z art. 110⁹ ust. 2 ozz jest zobowiązana do przedłożenia Komisji wniosku o zatwierdzenie Tabeli, także w odniesieniu do korzystania, o którym mowa w art. 21¹ ust. 1. Zatem powstaje pytanie, czy postępowanie o zatwierdzenie tabeli w trybie niespornym może toczyć się równoległe i niezależnie od postępowania w trybie spornym, procesowym? Co wtedy, gdy w jedno z tych postępowań zakończy się wcześniej? Czy mimo zatwierdzonej tabeli operator kablowy może wszcząć postępowanie w trybie spornym dotyczące zawarcia umowy z ozz, o ile spór dotyczy wyłącznie wysokości stawki?

W odniesieniu do sporów na gruncie art. 21¹ ust. 1 niezbędne jest upoważnienie Komisji do ustalenia tabeli tymczasowej. Wymaga to przyjęcia, że Komisja po złożeniu wniosku przez ozz w ciągu 2 miesięcy od złożenia takiego wniosku wydaje tabelę tymczasową.

5. Budzi także zastrzeżenia rozwiązanie dotyczące wskazywania organizacji właściwej. Nie wyjaśnia projekt, czy chodzi o organizację właściwą do reprezentowania konkretnego twórcy, czy też o organizację właściwą do reprezentowania określonych rodzajowo twórców na określonych polach eksploatacji. Art. 107¹ wskazywałby, że chodzi o indywidualnego twórcę. Od orzeczenia w tej sprawie przysługuje odwołanie do sądu, do którego stosuje się przepisy o apelacji. Nie jest jasnym, czy przy takiej regulacji należy uznać, że jest to

postępowanie ograniczone do apelacji, czy też na podstawie kpc od orzeczenia apelacyjnego przysługuje jeszcze kasacja.

II. Uwagi szczegółowe

Art.1 pkt. 1. Dodanie w art. 104 ust.5 po pkt. 2 pkt. 3 w proponowanym brzmieniu jest nie do przyjęcia. Ozz nie można cofnąć zezwolenia, jeśli nie ze swojej winy nie posiada tabeli wynagrodzeń, np. projekt złożyła, ale nie doszło do jej zatwierdzenia. Brzmienie tego przepisu należałoby zmienić na: 3) nie wypełniła obowiązku złożenia tabeli do zatwierdzenia w przypadkach określonych w art. 110⁹ ust.2.

Art. 107¹ w proponowanym brzmieniu nie może być utrzymany. Zgodnie z projektowanym jego brzmieniem Minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego wskazuje w drodze rozporządzenia, organizację uprawnioną do poboru wynagrodzeń **w zatwierdzonych tabelach**, w odniesieniu do wynagrodzeń z art. 21¹ ust.1 i art. 70 ust. 3 oraz na polu publiczne odtwarzanie, w przypadkach o których mowa w art. 110⁹ ust.3. Tymczasem wnioski o zatwierdzenie tabeli ma złożyć każda organizacja uprawniona do pobierania wynagrodzeń określonych w art. 110⁹ ust.3. W sprawie, tak istotnej jak organizacja właściwa na określonym polu decyzję przyznaje się Ministrowi Kultury, który ma w tej kwestii wydać rozporządzenie, zaś w sprawach tak nieistotnych jak upoważnienie do reprezentacji indywidualnego twórcy, orzeczenie wydaje Komisja Prawa Autorskiego, z pełnym systemem odwoławczym.

Nie do utrzymania jest projekt, aby Minister w drodze rozporządzenia wskazywał wysokość kosztów inkasa i repartycji. To postanowienie jest całkowicie nie do przyjęcia z tego powodu, że koszty inkasa i repartycji są zmienne i zależą od kosztów danego roku, na co wpływ mogą mieć m.in. koszty prowadzonych w danym roku spraw sądowych, konieczność prowadzenia badań rynkowych np. co do oglądalności, koszty negocjowania umów itp. Koszty te mogą także zależeć od tzw. kosztów ogólnych działania danej organizacji. Trudno sobie wyobrazić, aby Minister wydawał rozporządzenie co roku. Jest to poza tym niedopuszczalne wkroczenie w samodzielność ozz, które po to są w polskim prawie oparte o strukturę stowarzyszeń, aby ich członkowie mieli wpływ na sposób wykonywania zbiorowego zarządu i jego koszty. Przepis ten niewątpliwie byłby uznany za niekonstytucyjny. Wystarczy zatem jeśli koszty inkasa i repartycji będą kontrolowali przede wszystkim członkowie ozz, a nadto Minister w drodze nadzoru nad organizacjami.

Utrzymanie art. 110 w dotychczasowym brzmieniu jest wątpliwe, jeśli idzie o powiązanie wynagrodzeń z wysokością wpływów osiąganych z korzystania z utworów. Przepis ten od wielu lat budzi bardzo poważne wątpliwości w praktyce, przede wszystkim sądowej, gdyż często nie jest możliwe powiązanie dochodzonych wynagrodzeń z wpływami osiąganymi z korzystania z utworów. Jako przykład wystarczy podać publiczne odtwarzanie przez umieszczanie w miejscach publicznych odbiorników, czy nawet reemisję. Trzeba pamiętać, że przekrój programowy jest rzeczą zmienną, natomiast stawki wynagrodzeń określa się na

przyszłość. Proponujemy zrezygnowanie z tego kryterium, gdyż w praktyce ozz nie da się go zastosować. Nie da się tu przenieść modelu np. z indywidualnej umowy z wydawcą, gdzie wynagrodzenie może być określone jako procent ceny sprzedanych egzemplarzy.

Art. 110¹ ust. 2 pkt. 3 określenie, „rozstrzygnięcie spraw związanych z zawarciem umowy, o której mowa w art. 21¹ ust. 1”, jest określeniem stanowczo zbyt ogólnym. Nie wiadomo, jaki miałby być zakres rozstrzygnięcia, czy chodzi tylko o stwierdzenie obowiązku zawarcia umowy, czy określenie stawki wynagrodzeń, czy też także wypracowanie pełnej treści umowy.

W ust. 3 przewidziano odpowiednie stosowanie przepisów kpc o postępowaniu nieprocesowym. W praktyce trudno przytoczyć przepisy, które mogłyby znaleźć odpowiednie zastosowanie.

110⁹ ust. 5 - Regulacja taka jest sprzeczna z Konstytucją, wspomaganie placówek oświatowych i kultury nie może się odbywać na koszt twórców. Placówki te winny być wspierane z innych środków, z środków gminy, Ministerstwa Kultury itp. Nie jest zdefiniowane pojęcie instytucji kultury i instytucji oświatowej. Dostrzegamy tu ogromne niebezpieczeństwo znacznego wykorzystywania utworów bez należytej rekompensaty dla twórców.

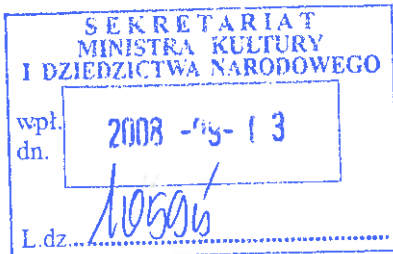
110¹⁵ Do postępowania w tych sprawach stosować ma się odpowiednio przepisy kpc o postępowaniu przed sądem polubownym. Strona niezadowolona może w terminie 14 dni od doręczenia jej orzeczenia wnieść powództwo do właściwego sądu. Jak wspomniano, nie określono, jakie to ma być powództwo, czy ustalające w trybie 189 kpc, w jakim zakresie miałby sąd rozstrzygać, czy tylko co do wysokości stawki, czy także do wszystkich postanowień umowy.

DYREKTOR
Ryszard Kirejczyk
Ryszard Kirejczyk

Warszawa, dnia 18 sierpnia 2008 roku

Pan Szt. J. Gabe
3. IX

Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

mg. przewodnicząca
mer. P. Jankowski
3.09.08

Szanowny Panie Ministrze

W związku z faktem otrzymania projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych ustaw (projekt z dnia 25.07.2008 roku) – Związek Artystów Scen Polskich z siedzibą w Warszawie („ZASP”) prosi o przyjęcie poniższych uwag.

1. W pierwszej kolejności wyrażamy zadowolenie z faktu, iż Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przygotowało projekt nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych („Projekt”), która to nowelizacja, jak wskazano w uzasadnieniu do Projektu, jest konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 roku (sygn.akt: SK 40/04). Skutkiem ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego była utrata z dniem 1 września 2006 roku mocy wiążącej art.108 ust.3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku. Brak tego przepisu spowodował, iż faktycznie od tej daty nie było możliwe prowadzenie postępowań w sprawie zatwierdzania przedstawionych przez organizacje zbiorowego zarządzania tabel wynagrodzeń z korzystanie z utworów lub artystycznych wykonania objętych zbiorowym zarządzaniem. Powyższe oznacza, iż mimo dynamicznego rozwoju technologicznego, zmieniających się warunków rynkowych eksploatacji utworów i artystycznych wykonania, pojawiania się nowych pól eksploatacji – organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi nie posiadają możliwości dostosowania i uzupełnienia istniejących już tabel wynagrodzeń stosownie do realiów, uzyskania zatwierdzonych w określonym w przepisach prawa trybie stawek obowiązujących w relacjach użytkownicy – organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. Sytuacja taka utrudniała i nadal utrudnia tym samym prowadzenie zbiorowego

zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, dochodzenie należnych wynagrodzeń na rzecz uprawnionych twórców i artystów wykonawców.

2. Od dłuższego czasu w dyskusjach dotyczących nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wskazuje się na potrzebę wprowadzenia zmian w przepisach rozdziału 12 tej ustawy regulującej zagadnienie organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Problem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi jest zagadnieniem niezwykle trudnym, zagadnieniem wzbudzającym gorące dyskusje. Stąd też w przeszłości pomimo przygotowanych już projektów nowelizacji tego odcinka prawa autorskiego, nie doszło do ostatecznych prac sejmowych i wprowadzenia takich zmian. Treść przedstawionego Projektu wskazuje, iż zamiarem autorów Projektu, jest wprowadzenie w ramach Projektu zmian i rozwiązań wykraczających poza konieczność dostosowania obowiązujących przepisów ustawy o prawie autorskim do wyroku Trybunału Konstytucyjnego dnia 24 stycznia 2006 roku.
3. Z uwagi na fakt, iż Projekt został przesłany do ZASP w okresie wakacyjnym, jak również wobec wskazanego 21- dniowego terminu do zgłoszenia ewentualnych uwag do Projektu nie jest możliwa pełna analiza Projektu i jego szerokie przedyskutowanie w ramach struktur ZASP. Przedstawiamy poniżej szczegółowe uwagi do projektu, z zastrzeżeniem, iż w najbliższym okresie przedstawimy jeszcze dodatkowe uwagi, po przeprowadzeniu dyskusji i konsultacji w ramach naszego stowarzyszenia i środowiska artystów wykonawców i twórców których mamy zaszczyt reprezentować w zakresie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi.

4. Artykuł 107¹ Projektu

A/ Nasze wątpliwości co do zasady w tym proponowanym przepisie budzi rozwiązanie polegające na wskazywaniu organizacji zbiorowego zarządzania, uprawnionej do poboru wynagrodzeń w zatwierdzonych tabelach wynagrodzeń, o których mowa w art.110⁹ ust.3 Projektu tj. na polu eksploatacji publicznie odtwarzanych utworów i przedmiotów praw pokrewnych za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza oraz nadawanych w programach radiowych lub telewizyjnych. Skoro Projekt, po pierwsze, przewiduje w art.110⁹ ust. 2 obowiązek organizacji zbiorowego zarządzania do przedłożenia Komisji Prawa Autorskiego tabel wynagrodzeń po rygorom przewidzianym w art.4 ust.6 Projektu, jak też przewiduje w art.110⁹ ust.3 Projektu wspólne postępowanie w sprawie zatwierdzania tabel wynagrodzeń na tym polu –

to nie ma potrzeby wyznaczania jednej właściwej organizacji do poboru takich wynagrodzeń , gdyż każda z organizacji będzie miała ustalone, zatwierdzone stawki, które będzie mogła pobrać/egzekwować od użytkowników w zakresie reprezentowanego przez siebie kręgu osób uprawnionych oraz repertuaru, zaś użytkownicy z uwagi na charakter postępowania o zatwierdzenie tych tabel oraz ich jawność będą te stawki znali. W takiej sytuacji wskazywanie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w drodze rozporządzenia organizacji zbiorowego zarządzania uprawnionej do poboru takiego wynagrodzenia nie jest zasadne, generować będzie niepotrzebne koszty (koszty inkasa i repartycji tak wskazanej organizacji), która i tak przekazywać będzie stosowne kwoty nie poszczególnym twórcom i podmiotom praw pokrewnych, ale reprezentującym ich organizacjom zbiorowego zarządzania, które dopiero dokonają ostatecznego podziału na uprawnionych. Samo zaś wyznaczenie takiej jednej organizacji spośród wielu organizacji zbiorowego zarządzania może generować niepotrzebne konflikty i nieporozumienia.

B/ Proponowany przepis zawiera też rozwiązanie, iż Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w drodze rozporządzenia określi maksymalną wysokość kosztów inkasa i repartycji , jakie ta wskazana organizacja będzie mogła potrącić z inkasowanych kwot, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia efektywnego poboru wynagrodzeń i ich wypłaty uprawnionym oraz rzeczywiste koszty inkasa i repartycji. Zapis ten budzi nasz zasadniczy sprzeciw. Argumentacja, negująca opisane rozwiązanie, co do zasady, została już wskazana powyżej. Zapis ten naszym zdaniem nie chroni skutecznie organizacji „niewyznaczonych” przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przed potrąceniem zbyt wysokich kosztów inkasa i repartycji przez organizację wskazaną. Co do zasady, wątpliwości budzi możliwość ustalenia w drodze rozporządzenia górnej granicy kosztów inkasa i repartycji, które przecież mogą się kształtować różnie w zależności od konkretnego stanu faktycznego.

Reasumując w naszej ocenie zapis o proponowanej treści nie powinien znaleźć się w proponowanej nowelizacji.

5. Propozycja skreślenia art.109 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych a treść proponowanego art.110¹³ Projektu.

Projekt przewiduje skreślenie art.109 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Jednocześnie Projekt wprowadza art.110¹³, który jak należy domniemywać, ma zastąpić dotychczas obowiązujący przepis

art.109 ustawy. Analizując treść obu przepisów, w szczególności art. 110¹³ Projektu, stwierdzamy, iż zaproponowane rozwiązanie budzi nasz sprzeciw. Obowiązujący przepis art.109 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych był i jest efektywnym instrumentem przy prowadzeniu negocjacji organizacji zbiorowego zarządzania z użytkownikami, jak również pomocną podstawą prawną dla sądów powszechnych przy prowadzeniu sporów sądowych pomiędzy użytkownikami i organizacjami zbiorowego zarządzania. W wyniku stosowania tego przepisu, powstałego na jego podstawie orzecznictwa i literatury przedmiotu, nie ulegało wątpliwości jaki jest charakter tabel wynagrodzeń, że mają one charakter wynagrodzeń minimalnych, których, jeżeli miały one charakter ostateczny i prawomocny nie można było podważyć. Co więcej przepis art.109 ustawy przewiduje nieważność umownych niższych stawek niż tabelowe i obowiązywanie w to miejsce stawek tabelowych. Zaproponowany zapis art.110¹³ Projektu naszym zdaniem takich gwarancji nie daje. Projekt w tym zakresie zawiera też budzący wątpliwości zapis o możliwości zastosowania innej stawki niż tabelowa w oparciu o umowę zawartą przez organizację zbiorowego zarządzania a organizacją zrzeszającą użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Nie jest dla nas oczywiste, jaki jest charakter takiej umowy – czy tak ustalone stawki wynagrodzeń obowiązywać będą wszystkich użytkowników czy tylko zrzeszonych w tej organizacji ? Co będzie jeśli inna organizacja użytkowników, zrzeszająca takich samych użytkowników nie wyrazi zgody na takie stawki ? W środowisku użytkowników istnieją podziały, istnieją przecież różne alternatywne organizacje zrzeszające operatorów sieci kablowych, nadawców, podmioty prowadzące kina, dystrybutorów filmowych etc.

Naszym zdaniem trzeba dążyć do wykreowania w polskiej rzeczywistości negocjacyjnego systemu ustalania wysokości tych wynagrodzeń. Niestety doświadczenie ZASP-u i innych organizacji zbiorowego zarządzania, wskazuje iż system negocjacyjny w wielu przypadkach nie sprawdza się, prowadzi do wieloletnich sporów negocjacyjnych oraz następnie wieloletnich sporów sądowych wywoływanych przez użytkowników, którzy co do zasady nie chcą uiszczać należnego wynagrodzenia. Dlatego też, w obecnej rzeczywistości, konieczne jest utrzymanie systemu zatwierdzania tabel wynagrodzeń, przy zapewnieniu określonego charakteru tych tabel, jako tabel minimalnych.

6. Artykuł 110¹⁰ ust.2 i 5 Projektu

Proponowane zapisy Projektu stanowią o „stałych stawkach wynagrodzenia” oraz ich corocznej waloryzacji. Należy w tym miejscu podnieść, iż stawki wynagrodzeń określone w tabelach wynagrodzeń często mają charakter stawek procentowych od wpływów uzyskiwanych przez użytkowników w ramach ich działalności nadawczej, reemisyjnej, kinowej itd. Jest kwestią oczywistą, również w obecnej praktyce organizacji zbiorowego zarządzania i ich zatwierdzonych tabel, iż stawki wynagrodzeń określone procentowo nie podlegają waloryzacji według wskaźników GUS. W artykule tym należałoby więc doprecyzować, iż chodzi o stawki wyrażone w określonych konkretnych kwotach w złotych polskich.

7. Postanowienia Projektu dotyczące składu Komisji Prawa Autorskiego, powoływania zespołów orzekających Komisji Prawa Autorskiego, trybu procedowania Komisji Prawa Autorskiego, trybu sądowego.

Z uwagi na rozległość projektu w tym zakresie pełne, szczegółowe stanowisko w tej mierze zajmiemy w kolejnych pismach w toku prac nad Projektem. Niemniej już na obecnym etapie w tym zakresie wskażemy na poniższe zagadnienia:

A/ Zwracamy uwagę na zbyt wysokie opłaty określone w art.110⁶ Projektu. W szczególności dotyczy to opłaty w wysokości dziesięciokrotnego, średniego wynagrodzenia, opisanego w tym przepisie za złożenie wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw autorskich. Jest to kwota co do zasady zbyt wysoka, stanowiąca znaczne obciążenie dla organizacji zbiorowego zarządzania. Zauważyć należy, iż w przedstawionym wariantcie nawet zmiana jednej tylko pozycji zatwierdzonej już tabeli, albo wprowadzenie nowej pozycji z uwagi na pojawienie się nowego pola eksploatacji związane będzie z ponoszeniem tak wysokiej kwoty. Kwota taka powinna zostać obniżona do kwoty rzędu 500-1000 złotych, zaś wynagrodzenie arbitrów Komisji Prawa Autorskiego w takim wypadku powinno być pokryte ze środków budżetowych, tak jak jest to planowane w przypadku Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego Komisji Prawa Autorskiego.

B/ Komisja Prawa Autorskiego, a następnie właściwy sąd powszechny nie powinny mieć, tak jak jest to uregulowane w Projekcie, prawa do zmiany

przedstawionych tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotu praw pokrewnych. Zarówno Komisja Prawa Autorskiego jak i właściwy sąd powszechny powinny mieć jedynie uprawnienie do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzania takich tabel.

C/ Dyskusji wymaga kwestia proponowanych rozwiązań w zakresie powoływania Przewodniczącego Komisji Prawa Autorskiego, jego zastępcy, przewodniczących składów orzekających. Należałoby rozważyć czy funkcje te nie powinny być obsadzone przez osoby powołane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z poza grona osób rekomendowanych w trybie przewidzianym w Projekcie.

8. Art.4 ust. 7 Projektu

Artykuł 4 ust.7 Projektu przewiduje wygaśnięcie dotychczas zatwierdzonych tabel wynagrodzeń z upływem 6 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy wprowadzającej Projekt. Zapis ten powinien zostać zmieniony w ten sposób , iż tabele dotychczas zatwierdzone obowiązywać będą do czasu prawomocnego i ostatecznego zatwierdzenia nowych tabel. Przewidziana w Projekcie procedura zatwierdzania tabel wynagrodzeń oznacza, iż postępowanie przed Komisją Prawa Autorskiego wraz z postępowaniem sądowym niewątpliwie przekroczy okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowych przepisów w tej mierze. To będzie oznaczać , iż przez dłuższy czas możliwe jest istnienie sytuacji, w ramach której nie ma obowiązujących stawek wynagrodzeń, co spowodować może konflikty na tle wysokości tych stawek, a w konsekwencji brak przekazywania przez dłuższy okres wynagrodzeń na rzecz uprawnionych osób z uwagi na brak stosownej regulacji w tym zakresie.

Prosimy o przyjęcie powyższych uwag. Jak wspomnieliśmy powyżej, ZASP zamierza jeszcze w ramach prowadzonych prac nad Projektem przedstawić dodatkowe uwagi do przedstawionego Projektu, jak również w ramach przewidzianych procedur aktywnie uczestniczyć w pracach nad tym Projektem.

Z poważaniem

Krzysztof Kumor

Prezes ZASP

Warszawa, 11 sierpnia 2008 roku

Szanowny Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

ig. profredulica
mgr. P. Janczak
12.08.08

dot. pisma sygn. WPA-020/2/08

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Związku Producentów Audi-Video (ZPAV) dziękuję uprzejmie za przekazanie pod opinię projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Obejmuje on stosunkowo wąski wycinek regulacji prawno autorskiej, jednakże o kluczowym znaczeniu zwłaszcza dla funkcjonowania w polskim systemie prawnym instytucji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Pilne uregulowanie wzajemnych relacji pomiędzy posiadaczami tych praw, a ich użytkownikami, przy uwzględnieniu także potrzeb konsumenckich nie podlega dyskusji.

Luka powstała w polskim systemie prawno autorskim po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 roku, która w praktyce od 1 września 2006 roku zawiesiła do dnia dzisiejszego ustawowe regulacje obejmujące ustalanie tabel wynagrodzeń w sposób quasi administracyjny, a co stanowiło podstawę wspomnianych wyżej wzajemnych relacji posiadaczy praw autorskich i pokrewnych i ich masowych użytkowników, doprowadziła do licznych sporów, w tym sądowych, co zawsze oznacza co najmniej pokrzywdzenie interesów wszystkich zainteresowanych stron.

Z tego powodu ZPAV jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami producentów fonogramów i wideogramów muzycznych, z zadowoleniem zapoznał się z przedstawionym projektem zmiany ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Dotychczasowe doświadczenia oraz szeroka dyskusja obejmująca poprzednio przedstawiony projekt zmian cyt. Ustawy, dostarczyły niewątpliwie wiele możliwości legislacyjnych.

Po analizie przedstawionego projektu uznać należy, iż **zaproponowany kierunek regulacji w zakresie zbiorowego zarządu prawami autorskimi i pokrewnymi jest słuszny.**

Wymaga oczywiście szczegółowego przedyskutowania poszczególnych elementów, jednakże jego zaletą jest swoista spójność wewnętrzna, czego brakowało poprzedniemu projektowi.

Pod warunkiem więc spełnienia określonych w opiniowanym projekcie zaproponowanych regulacji, w tym dotyczących konstituowania się Komisji Prawa Autorskiego oraz w szczególności możliwości poddania przez strony ocenie sporu niezawisłemu sądowi o właściwości szczególnej oraz uwzględnienia poniżej przedstawionych uwag szczegółowych, zyska on aprobatę Związku Producentów Audio Video.

Uwagi szczególne.

/Uwagi poczynione zostały według zaproponowanej w projekcie numeracji poszczególnych zapisów/.

1. **Dot. art. 1 pkt 2 projektu (art. 107¹ Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – dalej PrAut)** – brak jest ustalenia mechanizmu dokonywania wyliczenia kwoty maksymalnych kosztów inkasa i repartycji. Zaproponowano zastosowanie formy decyzji administracyjnej, nie wskazując jednocześnie, w jaki sposób maksymalna stawka, która jest pojęciem ocennym, zostanie wyliczona. W tej sytuacji należałoby rozważyć poddanie i tej wartości ocenie Komisji Prawa Autorskiego. Nieprecyzyjność przyjętych w projekcie pojęć spowodować może niejasne kryteria dokonanego wskazania organizacji uprawnionej do poboru wynagrodzeń.
2. **Dot. art. 1 pkt 5 projektu (art. 110 PrAut)** – niezależnie od słuszności przyjętej zasady ustalania wysokości należnego wynagrodzenia, podnieść należy, iż w dotychczasowej praktyce strony, zwłaszcza użytkownicy masowo korzystający z przedmiotów praw autorskich i pokrewnych, stosowali politykę polegającą na maksymalnym zaniżaniu wysokości wpływów np. konkretnego nadawcy telewizyjnego, podkreślając konieczność rozłożenia szeroko pojętego ryzyka prowadzenia swojej działalności gospodarczej także na podmioty prawno autorskie. I to niezależnie od charakteru czy zakresu korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych.
W obecnym tekście, choć niewątpliwie zapis art. 110 jest koniecznym, powodować może zasadnicze problemy w praktyce ustalania wynagrodzenia, zwłaszcza w kontekście możliwości zmiany zaproponowanej tabeli wynagrodzeń przez KPA.
3. **Dot. art. 1 pkt 7 projektu (dot. art. 110⁵ PrAut)** – zasada stałości wynagrodzenia dla Przewodniczącego Komisji oraz jego zastępcy jest słuszna – wobec zakresu pozycji określonej w projekcie. Doprecyzowania wymagałoby jedynie ustalenie charakteru prawnego tego wynagrodzenia, zwłaszcza, iż osoby te pełnią w zasadzie funkcje organizacyjne (vide zapis art. 110³ pkt 5 projektu).
4. **Dot. art. 1 pkt 7 projektu (art. 110⁷ i 110⁸ PrAut)** – jest to swoiste powtórzenie regulacji, przyjętej w poprzednim – powszechnie krytykowanym projekcie zmian ustawy PrAut – co do zasady rozdziału administracyjnego członków KPA desygnowanych przez właścicieli praw autorskich i pokrewnych oraz ich

użytkowników. Zmiana dotyczy sposobu dokonania wyboru tych członków oraz przewodniczącego konkretnego składu orzekającego. Wybór członków dokonywany jest – wg projektu – poprzez wskazanie Przewodniczącego KPA według wspomnianej wyżej prerogatywy (2 plus 2), zaś wybór przewodniczącego składu dokonywany jest według innego kryterium, niż przyjęte w art. 110⁷, gdzie w pkt 1 wprowadza się kwalifikowaną większość w postaci obecności co najmniej 4 członków danej komisji.

Do wyboru przewodniczącego składu zmniejsza się tę liczbę do 3 członków (przy 4 członkach na tym etapie), co posiada pewne walory praktyczne z uwagi na dotychczasowe doświadczenia w zakresie obecności członków komisji, ale wydaje się, iż przy tak ważnym akcie jak wybór przewodniczącego konkretnej komisji należałoby zachować wymóg obecności wszystkich członków komisji (4), gdyż z zasady osoba proponowana na przewodniczącego składu pochodzić będzie z „innej” grupy arbitrów, niż co najmniej dwóch członków komisji wskazanych przez przewodniczącego.

Podział wprowadzony w powyżej cytowanym artykule stoi w sprzeczności z zapisem art. 110² pkt 1, gdzie wprowadza się niejasne kryterium „odpowiedniej proporcji” przy wyborze przez Ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego 30 członków KPA. Może dojść do skrajnej sytuacji, gdy np. brak jest członków KPA reprezentujących środowiska twórców, choć oczywiście jest to pogląd wysoce pesymistyczny, choć możliwy.

Wprowadzając w art. 110⁸ pkt 2 podział arbitrów z uwagi na ich „pochodzenie” nie uwzględnia się także możliwej sytuacji, iż w trakcie kadencji KPA dany jej członek przestanie reprezentować np. środowisko twórców, a zacznie środowisko użytkowników korzystających z utworów. Może tak się stać również w trakcie prac konkretnej komisji. Z uwagi na zapis pkt 5 art. 110⁸ i brak podstaw wynikających z innych zapisów projektu do odwołania takiego członka komisji, spowoduje to rażące naruszenie i tak kontrowersyjnej równowagi zapisanej w pkt 2 art. 110⁸ projektu.

W tej sytuacji brak jest zapisów regulujących opisaną wyżej procedurę.

5. O ile zakres reprezentacji danej organizacji zbiorowego zarządzania wynika bezpośrednio z zawartych umów z posiadaczami praw autorskich i pokrewnych, o tyle trudno wypracować **przejrzysty i jednoznaczny zakres reprezentacji podmiotowej odnośnie uwzględnionych w projekcie „organizacji zrzeszających użytkowników korzystających z utworów i przedmiotów praw pokrewnych”**, np. w kontekście regulacji zaproponowanej w art. 110⁹ pkt 6 ustęp 3 PrAut. Oznacza to niekompletność poprzednich stosownych zapisów w zakresie podmiotów użytkujących przedmioty praw autorskich i praw pokrewnych, a także nasuwa **wniosek o konieczności rozważenia możliwości wprowadzenia katalogu takich organizacji oraz kryteriów do spełnienia przez te organizacje dla określenia ich przynależności do tej grupy podmiotów** – w rozumieniu opiniowanej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

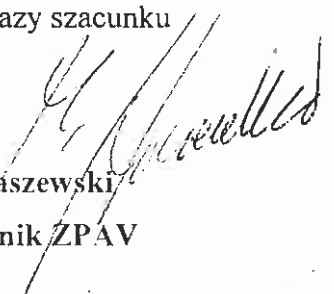
6. **Dot. art. 1 pkt 7 projektu (art. 110¹⁰ PrAut)** – brak jest regulacji w zakresie sporządzenia uzasadnienia decyzji Komisji oraz czy decyzja jest doręczana z urzędu czy na wniosek stron, co ma istotne znaczenie wobec przyjętej konstrukcji zaskarżenia decyzji do sądu (vide art. 110¹¹ pkt 1 PrAut) i terminu 14 dniowego na przekazanie sprawy do sądu. Niejasne jest także uregulowanie w zakresie charakteru takiego wniosku o przekazanie, co ma istotne znaczenie wobec postępującej formalizacji polskiego postępowania cywilnego.
7. **Dot. art. 1 pkt 7 projektu (art. 110⁹ ust. 2 i 3 (PrAut))**– projekt posługuje się pojęciem „publicznego odtwarzania”, nie znajdującym odniesienia w pozostałych postanowieniach ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Z uwagi na zachowanie jednolitości terminologii ustawowej należy termin ten zastąpić pojęciem „odtworzenie” – w rozumieniu art. 6 pkt 9 ustawy.

W konsekwencji, jak zaznaczono we wstępie niniejszego pisma, kierunek zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wydaje się zasadny. Konieczne są jednakże dalsze prace nad wskazanymi wyżej regulacjami, aby w tak wrażliwej materii, jak korzystanie z dóbr kultury w postaci przedmiotów praw autorskich i praw pokrewnych, zapewnić przejrzystość i sprawiedliwość wewnętrzną, zwłaszcza w epoce masowej konsumpcji tych dóbr odbywającej się na niespotykaną dotychczas skalę, z uwzględnieniem najnowszych technologii.

Członkowie ZPAV oczekują również podjęcia niezwłocznych prac nad sygnalizowaną wielokrotnie koniecznością zmiany ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zakresie ochrony tych praw w środowisku cyfrowym. Masowa kradzież przedmiotów utworów i przedmiotów praw pokrewnych dokonywana obecnie przy użyciu sieci i środków teleinformatycznych, w sposób jednoznaczny i na wielką skalę powoduje rażące naruszenie praw autorów, artystów wykonawców oraz producentów wartości intelektualnych.

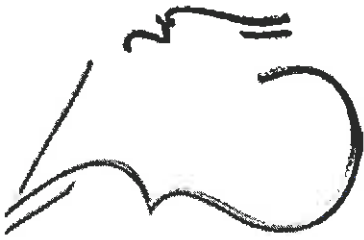
Deklaruję jednocześnie w imieniu Związku Producentów Audio Video pełną gotowość do współpracy przy obecnie przedstawionym projekcie ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jak również w zasygnalizowanym w zdaniu poprzednim zakresie.

Łączę wyrazy szacunku

Marek Staszewski
Pełnomocnik ZPAV

DP LPA.024/406/08/PJ

Kraków, 22 sierpnia 2008 r.

SAiWPK/162/08/08

P. E. - Zientarski
29.08
SEKRETARZ STANU
Piotr Żuchowski

kg. p.preduka
mgr P. Yonias
29.08.08
[Signature]

Pan
Piotr Żuchowski
Podsekretarz Stanu
W Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

przesyłam w załączeniu stanowisko Stowarzyszenia Autorów i Wydawców „Polska Książka” dotyczące *projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw* z prośbą o uwzględnienie naszych propozycji.

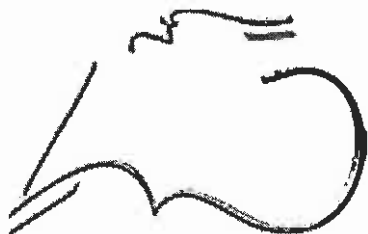
Z wyrazami szacunku

Grzegorz Gauden
Wiceprezes Zarządu SAiW "Polska Książka"

Do wiadomości:
Izba Wydawców Prasy

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców „Polska Książka”
ul. Mikołajska 28 lok 4, 31 - 027 Kraków
tel. (12) 429-39-29, fax (12) 429-39-38
e-mail: biuro@polskaksiazka.pl
www.polskaksiazka.pl

UWAGI DO PROJEKTU

ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 25 lipca 2008 r.

Przedstawiony przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego projekt w sposób zasadniczy zmienia funkcjonowanie Komisji Prawa Autorskiego oraz procedurę ustalania tabel wynagrodzeń realizując postulat uczestnictwa użytkowników w ustalaniu obowiązujących stawek opłat licencyjnych. Obecna nowelizacja zawiera w wielu miejscach rozwiązania odmienne niż zaproponowane w poprzednim ministerialnym projekcie nowelizacji z 4 sierpnia 2006 r., mimo to część uwag zgłoszonych wówczas przez SAiW "Polska Książka" pozostaje nadal aktualna.

Naszym zadaniem uwagi wymagają następujące kwestie:

1. Podmioty uprawnione do zgłaszania kandydatów na arbitrów

Uwzględniony został postulat przyznania prawa zgłaszania kandydatur wyłącznie podmiotom instytucjonalnym. Nadal jednak postulujemy zastąpienie zawartego w art. 110² ust. 2 sformułowania „stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów” określeniem „organizacje twórców, artystów wykonawców, producentów”.

Konieczne naszym zdaniem jest uzupełnienie projektu o wymagania stawiane kandydatom na członków komisji prawa autorskiego oraz o obowiązki informacyjne kandydatów i członków komisji odnośnie prowadzonej przez nich działalności społecznej, zawodowej i gospodarczej. Postulat ten jest jeszcze bardziej istotny w odniesieniu do przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego komisji, których ogromne kompetencje zobowiązują do odpowiedniego zagwarantowania ich niezależności i bezstronności.

Wprowadzenie takich wymagań i obowiązków umożliwiłoby Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego podejmowanie właściwej decyzji odnośnie wskazania przewodniczącego komisji w wypadku przewidzianym w art. 110³ ust. 1 *in fine*.

2. Ustalanie składu orzekającego Komisji w postępowaniu o zatwierdzenie tabel

Podobnie jak w poprzednim projekcie, ustalanie składu orzekającego opiera się na założeniu, że obie kategorie podmiotów rekomendujących kandydatów na arbitrów charakteryzują się jednorodnością interesów w ramach kategorii oraz reprezentują wobec siebie rozbieżne lub przeciwstawne interesy. Należy zauważyć, że przyjęte założenia z kilku powodów nie mogą być

uznane za prawidłowe.

Po pierwsze podział na dwie grupy podmiotów, w istocie posiadaczy autorskich praw majątkowych oraz użytkowników twórczości nie jest tak klarowny jak to wynika z przyjętego w projekcie schematu. W szczególności zauważyć należy, że niektórzy użytkownicy twórczości są z istoty prowadzonej przez siebie działalności posiadaczami praw, tworząc niekiedy organizacje zbiorowego zarządzania, reprezentujące ich przed innymi użytkownikami utworów.

Jedną z konsekwencji takiej sytuacji jest to, że nie można mówić w wielu przypadkach o rozbieżności interesów pomiędzy podmiotami kwalifikowanymi do pierwszej i drugiej kategorii. Nie jest także uprawnione twierdzenie, że w ramach określonych kategorii zachodzi swego rodzaju wspólnota interesów. W istocie bowiem organizacje zakwalifikowane zgodnie z projektem do jednej kategorii mogą różnić się w sposób istotny w zakresie własnych celów, metod działania, interesów gospodarczych czy statutowych.

Co za tym idzie, nie wydaje się możliwe zapewnienie reprezentatywności składu orzekającego komisji w oparciu o wstępne założenia wskazane wyżej. Dodatkowo należy zauważyć, że członek Komisji Prawa Autorskiego posiada rekomendację danej organizacji wyłącznie w momencie zgłoszenia go jako kandydata. Nie ma mechanizmu weryfikującego np. w postaci obowiązków informacyjnych, czy rekomendacja ta jest aktualna. Mogą przecież w sytuacji życiowej arbitra zajść zmiany wpływające na zachwianie, przyjętej w momencie wyboru do komisji, proporcji między uprawnionymi a użytkownikami. Co za tym idzie możliwa jest sytuacja, w której reprezentatywność składu orzekającego zapewniana przez badanie rekomendacji wstępnej członka Komisji będzie wątpliwa. Jednocześnie projekt obliguje arbitra (art. 110² ust. 3) do zachowania niezależności w wykonywaniu swych funkcji. Wydaje się, że przyjęta konstrukcja nie jest konsekwentna – z jednej strony zakłada, że komisja wypracowuje stanowisko przez starcie przeciwstawnych interesów, z drugiej, że skład arbitrów czyni to w sposób niezależny.

Naszym zdaniem istnieją dwie alternatywne możliwości kształtowania składów orzekających Komisji Prawa Autorskiego. Pierwsza z nich musi opierać się na rzeczywistej reprezentatywności stanowisk w ramach składu orzekającego komisji, druga zaś na konstrukcji swego rodzaju niezależności członków składu orzekającego w stosunku do interesów stron postępowania. Niezależność arbitrów mogą zagwarantować wymagania i obowiązki postulowane w punkcie 1.

Natomiast druga możliwość, powinna się sprowadzać do wyznaczania przez przewodniczącego komisji do składu orzekającego członków komisji wnioskowanych przez strony postępowania w odpowiedniej proporcji zapewniającej równowagę głosów i odpowiednią reprezentatywność komisji oraz zachowania systemu powoływania przewodniczącego składu, z tym jednakże zastrzeżeniem, że w przypadku gdy

przewodniczącego składu wyznacza przewodniczący komisji powinien on stosować kryterium możliwego, najwyższego stopnia bezstronności przewodniczącego składu orzekającego.

3. Opłaty za rozpoznawanie spraw należących do właściwości komisji.

Naszym zadaniem wysokość opłat nie uwzględnia przesłanek zawartych w art. 110 tj. wysokości wpływów osiąganych z korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych oraz charakteru i zakresu korzystania z tych utworów i przedmiotów praw pokrewnych. Nie wszystkie kategorie utworów oraz nie wszystkie pola eksploatacji przynoszą tak samo wysokie wpływy. Ustalenie opłat na tak wysokim poziomie może utrudniać wykształcenie nowych rynków licencyjnych (np. na polu reprografii utworów drukowanych).

Właściwe wydaje się generalne obniżenie stawek opłat, zwłaszcza w kontekście wysokości opłat inicjujących postępowanie sądowe, np w przypadku, o którym mowa w art. 110⁶ ust. 1 pkt 1 ustalenie opłaty jako pięciokrotności opłaty pobieranej od wniosku o przekazanie do sądu sprawy o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń.

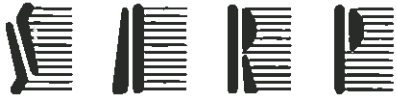
W projekcie nie rozstrzygnięto kwestii wysokości opłaty w sytuacji opisanej w art. 110⁹ ust.3, kiedy wniosek jednej organizacji inicjuje postępowanie w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń wobec pozostałych organizacji działających na wskazanych w przepisie polach eksploatacji. Stosowne wydaje się wprowadzenie zasady, że opłata jest uiszczana przez pierwszą organizację, a organizacje przystępujące do postępowania partycypują w tej opłacie proporcjonalnie do udziału poszczególnych kategorii uprawnionych w kwocie, o której mowa w art. 110¹⁰ ust. 3.

Grzegorz Gauden

Wiceprezes Zarządu SAiWPK

Op. LPA.029/378/08/Pg.

STOWARZYSZENIE ARCHITEKTÓW POLSKICH
ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Foksal 2, 00-950 Warszawa, tel. +48 22/827-87-12, fax: +48 22/827-87-13, e-mail: sarp@sarp.org.pl

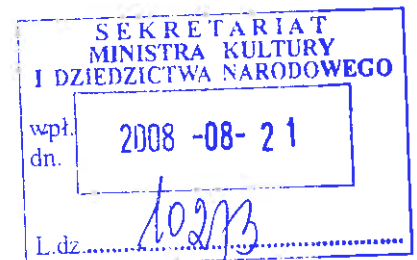
Warszawa, dnia 20 sierpnia 2008 r.

ng. przedstawiciel Pan dyr. J. Czub
Mec. P. Jorinow
21.08.08

21.08.2008

Szanowny Pan
Bogdan Zdrojewski
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia, oraz dołączony do niego projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw z dnia 25 lipca 2008 roku, otrzymany przez Stowarzyszenie Architektów Polskich („SARP”) pragniemy poniżej przedstawić następujące zastrzeżenia.

1.
Zgodnie z art. 110² ust. 2 projektu ustawy kandydatów na arbitrów Komisji przedstawiają organizacje zbiorowego zarządzania, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów oraz podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, w terminie wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, nie krótszym niż 14 dni od dnia publikacji ogłoszenia w drukowanych dziennikach o zasięgu ogólnopolskim.

O ile nie budzi żadnych zastrzeżeń możliwość przedstawiania kandydatów do Komisji Prawa Autorskiego („KPA”) przez organizacje zbiorowego zarządzania, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców, producentów, o tyle możliwość tego przedstawiania przez bliżej nieokreślone podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych już tak.

W projektowanym przepisie brak jest uszczegółowienia jakie konkretnie podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych mogą przedstawiać kandydatów do KPA. W przypadku organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi minister prowadzi wykaz, który pozwala na jednoznaczne ustalenie, która z organizacji jest rzeczywiście uprawniona do dokonania zgłoszenia. Jasności takiej nie ma w odniesieniu do podmiotów zrzeszających użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Brak jest wskazania jakichkolwiek cech jakimi powinny się wykazywać takie podmioty. W opinii SARP takie sformułowanie przepisu może rodzić zbyt daleko idące luzy interpretacyjne i dopuszczenie do sytuacji, w której nie będzie wiadomo kto dokładnie jest uprawniony do dokonywania zgłoszeń.

W dalszej kolejności może to doprowadzić do paraliżu powołania Komisji Prawa Autorskiego, albowiem przy tak daleko idącym poziomie ogólności sformułowania „podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych” nigdy nie będzie pewności, że uwzględniono wszystkie właściwe podmioty.

W celu uniknięcia wskazanych wyżej wątpliwości SARP proponuje bardziej konkretne określenie podmiotów, które mogą reprezentować użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. W opinii SARP mogłoby to polegać przede wszystkim na konkretniejszym określeniu formy prawnej tychże podmiotów, np. stowarzyszeń czy organizacji, oraz na wskazaniu jakie konkretnie grupy miałyby reprezentować użytkowników, o których mowa w projekcie ustawy, np. emitentów, wydawców. Pod uwagę można wziąć także wprowadzenie rejestru stowarzyszeń reprezentujących interesy użytkowników.

2.

Zgodnie z projektem, art. 104 ust. 5 pkt po zmianie ustawy będzie miał brzmienie „Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, może być cofnięte, jeżeli organizacja:

3) nie posiada tabeli wynagrodzeń, w przypadkach określonych w art. 110⁹ ust. 2”.

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 110⁹ ust. 2, organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi występuje o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń do KPA. W przypadku odmowy zatwierdzenia tabel przez KPA może jej zostać cofnięte zezwolenie na działalność organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. W praktyce więc, mimo powoływania organizacji zbiorowego zarządzania przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictw narodowego może on utracić kontrolę nad tym uprawnieniem.

Ponadto, zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 110⁸ ust. 2 przewodniczący Komisji wyznacza, z listy arbitrów Komisji, do zespołu orzekającego dwóch arbitrów przedstawionych do Komisji przez organizacje zbiorowego zarządzania, stowarzyszenia twórców, artystów wykonawców lub producentów oraz dwóch arbitrów przedstawionych do Komisji przez podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych. Wybrani arbitrowie wybieraliby przewodniczącego składu orzekającego z listy arbitrów, a jeśli by go nie wybrali – wyznaczałby go przewodniczący KPA.

W praktyce więc może okazać się, że bliżej nieokreślone podmioty zrzeszające użytkowników korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych mogą posiadać 3 członków w składzie orzekającym (2 wskazanych przez przewodniczącego KPA oraz 1 wybrany przez członków składu lub wskazany przez przewodniczącego KPA). Sytuacja tak z kolei stwarza możliwość celowego niezatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, a w konsekwencji – pozbawienie zezwolenia na działalność organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Może zatem dojść do sytuacji, w której de facto przedstawiciele użytkowników decydować będą o bycie lub niebycie organizacji zbiorowego zarządzania. Rodzi to zatem swego rodzaju spór kompetencyjny pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego (który decyduje o wpisie tej organizacji do rejestru) a Komisją Prawa Administracyjnego (de facto decydującego o jej wykreśleniu).

SARP proponuje wykreślenie wyżej wskazanego przepisu z projektu ustawy.

3.

Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 110⁵ przewodniczącemu Komisji i jego zastępcy przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, za poprzedni kwartał, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wypłacane z budżetu państwa.

Treść projektowanego aktu bardzo lakonicznie odnosi się przy tym do obowiązków przewodniczącego KPA. Wg projektu ustawy ograniczają się one praktycznie jedynie do wyznaczania arbitrów do orzekania oraz wzywania do uiszczenia opłaty niewniesionej w terminie. Projekt nie wymienia przy tym żadnych obowiązków zastępcy przewodniczącego. W opinii SARP wypłacanie wynagrodzenia miesięcznego w wysokości dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dwóm osobom nie mającym prawie żadnych obowiązków jest zatem zupełnie bezcelowe i stanowi marnotrawienie pieniędzy pochodzących z budżetu państwa.

SARP proponuje poddanie pod rozagę treści proponowanego brzmienia przepisu i jego zmianę bądź wykreślenie z projektu ustawy.

4.

Ponadto, zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 110¹⁰ ust. 2 zatwierdzone tabele wynagrodzeń określają stałe stawki wynagrodzeń. W opinii SARP takie sformułowanie treści przepisu byłoby krzywdzące dla wielu autorów. Nie można bowiem w żaden sposób mierzyć jedną miarą każdego dzieła. Podkreślenia wymaga, że Trybunał Konstytucyjny w żaden sposób nie kwestionował dotychczasowego sposobu ustalania składu.

SARP proponuje wykreślenie wyżej wskazanego zdania z projektu ustawy.

5.

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 110¹¹, strona niezadowolona z orzeczenia Komisji, wydanego na podstawie art. 110¹⁰ ust. 1, może w terminie 14 dni od doręczenia orzeczenia złożyć wniosek o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu. W treści projektu i uzasadnieniu brak jest wytłumaczenia czym jest instytucja „przekazania sprawy”. Czy ma to oznaczać, że jest to forma odwołania? Kwestia ta wymaga co najmniej wyjaśnienia.

6.

Projekt ustawy zakłada dodanie w kodeksie postępowania cywilnego art. 694¹² w brzmieniu: „Sąd wydając postanowienie w sprawach, o których mowa w art. 110¹¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, utrzymuje w mocy orzeczenie zespołu orzekającego Komisji albo uchyla je w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy”. Rozwiązanie takie nie jest podobne do znanych polskiemu porządkowi prawnemu.

Jeżeli ustawodawca decyduje się na możliwość uchylecia decyzji, to nie powinna orzekać co do istoty sprawy. Są to instytucje wykluczające się nawzajem. SARP postuluje o poddanie pod rozagę treści cytowanego wyżej przepisu i zdecydowanie się bądź to na dopuszczenie możliwości uchylecia orzeczenia KPA bądź na rozstrzygnięcie merytoryczne kwestii.

7.

W opinii SARP należy w ogóle pod rozagę celowości wprowadzenia nowego działu do kodeksu postępowania cywilnego dotyczącego postępowania w sprawach z zakresu zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na umiejscowienie projektowanego tytułu kodeksu postępowania cywilnego. Umieszczenie go w księdze drugiej, dotyczącej postępowania nieprocesowego, jest co najmniej niezrozumiałe. Brak jest przy tym wyjaśnienia takiego stanu rzeczy w uzasadnieniu projektu.

Zgodnie z art. 20 ust. ustawy o ustroju sądów powszechnych Minister Sprawiedliwości tworzy, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, sądy oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości. W dalszej części przepisu wymienia się szczególne przypadki tworzenia tychże sądów. Wydaje się zatem, że projektowany przepis powinien zostać umieszczony właśnie w tejże części.

Ponadto, należy zwrócić uwagę, że zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 694⁹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego wnioski, o których mowa w art. 110¹¹, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz odwołanie, o którym mowa w art. 110¹⁴ ust. 5, tej ustawy wnosi się za pośrednictwem Komisji Prawa Autorskiego, zwanej dalej Komisją. W tym miejscu należy jednak zwrócić uwagę, że projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw z dnia 25 lipca 2008 roku w brzmieniu art. 110¹⁴ nie przewiduje w ogóle ustępu 5.

Podsumowując, rozwiązania proceduralne przedstawione w projekcie ustawy są tak dalece odbiegające od przyjętych rozwiązań proceduralnych, że może to spowodować zaistnienie wielu kłopotów w praktyce. Ponadto, brak jest racjonalnie uzasadnionej potrzeby dokonywania tak daleko idących zmian.

Jerzy Grochulski
Prezes SARP